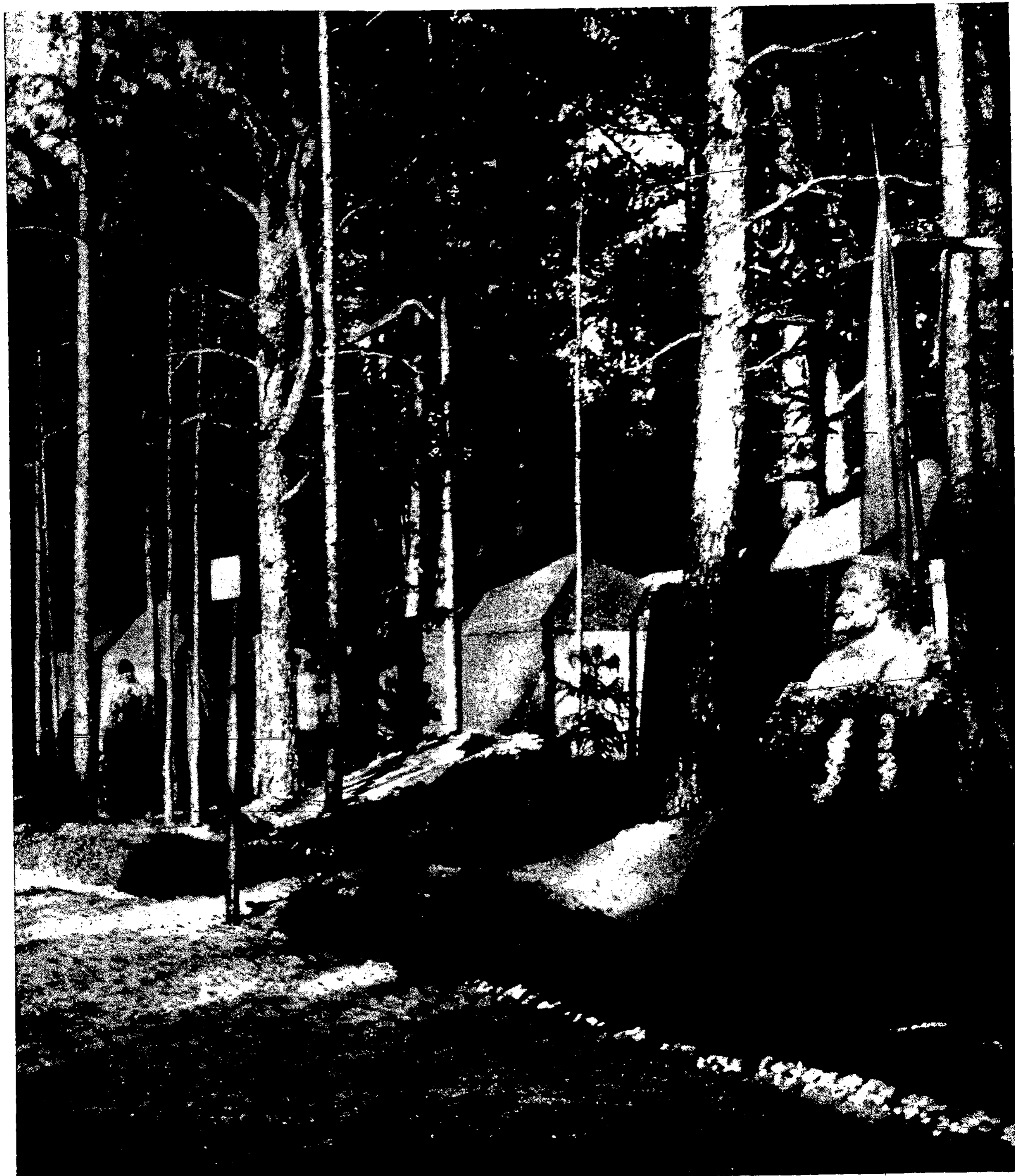

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 34

Vasaros kareivinės.

Politikos apžvalga.

Vokietijoj vyriausybė griebsi smarkių priemonių prieš politinius teroristus. Po neseniai buvusių reichstago rinkimų Vokietija ne tik nenusiramino, bet kruvini susirėmimai pradėjo dar dažniau kartotis. Žmonės užpildinėjami savo politinių priešų ne tik gatvėse, bet ir savo namuose. Kasdien hitlerininkai net bombas mėto į savo politinių priešų būstines ir jų laikraščių redakcijas. Ypač paaštrėjo teroras Karaliaučiuje, kur lig šiol buvo beveik ramu. Pagaliau tik dabar vyriausybė griebsi smarkių priemonių užkirsti šiems įvykiams kelią. Šiomis dienomis bus išleistas valdžios įsakymas, pagal kurį už rimtesnį terorą numatyta mirties bausmė. Šia bausme bus nuteistas kiekvienas pilietis, kuris susirėmimo metu bus surastas ginkluotas — vis vien ar žudė, ar ne. Tuo reikalu bus įsteigti specialūs teismai ir jų sprendimų negalės apskusti. Žodžiu, priemonės yra labai griežtos, bet, nepaisant šito, kol kas teroras Vokietijoj nenustojo.

Anglai vis negali susitarti su savo kolonijomis. Kaip žinoma, dabar Otavoj (Kanadoj) įvyksta konferencija tarp anglių ir jų kolonijų prekybos santykiams sutvarkyti. Bet, deja, tie reikalai labai sunkiai eina. Svarbiausia, kad anglai negali su Kanada susitarti dėl maisto produktų muitų. Mat, anglai tu produktų gauna ir iš kitur ir todėl nenori daryti nuolaidų kanadiečiams. Kuo tai baigsis — sunku pasakyti. Taip pat ir su kitomis kolonijomis anglams sunku susitarti.

Anglijoj bedarbių skaičius padidėjo. Bedarbių skaičius Anglijoj jau siekia apie tris milijonus ir numatoma, kad dar didės.

Airių ginčas su anglais persimetė į Otavos konferenciją. Kaip žinoma, nepavyko anglams su airiais susitaikinti ir santykiai tarp jų labai paaštrėjo. Sąryšy su tuo airių vadas De Valera šiomis dienomis atšaukė airių delegatus iš Otavos konferencijos. Tuo tarpu airiai savo keliu derasi su anglių kolonijomis. Tuo būdu airiai pamažu atsipalaiduoja nuo anglių.

Bolivijos ir Paragvajaus ginčas vis dar neišspręstas. Karo pavojus tarp Bolivijos ir Paragvajaus dar neišnyko ir abi valstybės dar teberuošiasi karui. Tačiau stengiamasi jas sutaikinti. Prancūzų ir vokiečių vyriausybės įsakė savo atstovams stengtis palaikyti Tautų Sąjungos žygius, kuriais norima šias valstybes sutaikinti.

Be to, Pietų Amerikos didesnės valstybės pareiškė, kad nepripažins jokių teritorinių laimėjimų ginklu. Tai paveikė, ir Bolivija sutinka su Tautų Sąjungos pasiūlymu šią bylą perduoti trečiųjų teismui. Taip pat pareiškė savo sutikimą ir Paragvajus, tačiau kol kas nesiskubina tai įvykdinti. Tuo tarpu Pietų Amerikos valstybės žada imtis griežtesnių priemonių, būtent, jos žada sudaryti ekonominę blokadą (boikotą) prieš Boliviją ir Paragvajų ir tuo keliu jas priversti taikintis. Mat, prie ekonominės blokados tos kariaujančios valstybės liktu be reikalingų maisto produktų.

Anglų savanoriai nori stoti į Bolivijos kariuomenę. Tuo tarpu, kai pačios Pietų Amerikos valstybės stengiasi sutaikinti Paragvajų su Bolivija ir išvengti karo Pietų Amerikoje, europiečiai kursto šias valstybes prie karo. Ypač tai daro kai kurie avantiūristiniai gaivalai iš anglų bedarbių tarpo. Jie net pasiūlė Bolivijai kareivių. Politiniuose sluoksniuose šis anglų žygis smerkiamas.

Žingsnis į Europos muitų uniją. Šiomis dienomis bus pasirašyta ekonominė sutartis tarp Belgijos, Olandijos ir Liuksemburgo. Ši sutartis bus didžiausio palankumo muitų atžvilgiu jos dalyviams. Be to, pagal šią sutartį prie jos gali prisidėti ir kitos norinčios valstybės. Politikos sluoksniuose tai įvertina kaip žingsnį į bendrą Europos muitų uniją, kuri, kol kas, yra tik politinė svajonė.

Bretanai nori būti nepriklausomi. Prie Prancūzijos jau keli šimtai metų kai yra prijungtas Bretano kraštas. Paskutiniu metu Bretano gyventojai pradėjo reikšti norą atsiskirti nuo prancūzų, ypač viena jų srovė vadinamoji „autonomistai“. Prancūzai iki šiol nekreipė į tai jokio dėmesio, bet šiomis dienomis turėjo įsitikinti, kad čia ne juokai. Per šio krašto prie Prancūzijos prijungimo sukaktuvės „autonomistai“ susprogdino šių sukaktuvių paminklą, tuo pareikšdami savo laisvės siekimą. Šis žygis Prancūzijoje sukėlė didelį pasipiktinimą, tačiau kaltininku nepavyko susekti.

Lenkai jau nebedraugauja su prancūzais. Paskutinėmis dienomis lenkų spaudoje vis daugiau reiškiamas nepasitenkinimų prieš prancūzus. Po to, kai lenkai pasirašė nepuolimo sutartį su Sovietų Rusija, jie pasijuto tvirtesni ir jau pradeda spiaudyti į tą šumą, iš kurio anksčiau gerė vandenį. Tačiau tenka pastebėti, kad Prancūzija pati nori lenkų atsikratyti, nes šis draugavimas buvo naudingas tik lenkam.

Politiškos varžytynės tarp lenkų ir vokiečių. Šiomis dienomis Gdynėj susirenka lenkų legionininkai į kongresą. Tai tuo pačiu metu renkasi Dancige (arti Gdynės) vokiečių hitlerininkų suvažiavimas. Tai tam tikra demonstracija prieš lenkus. Tuo būdu iškart bus du „labai svarbūs“ suvažiavimai. Matyt, ir vienas ir kitas baigsis tik valio šauksmais.

Vokiečiai pasipiktino, kad Tautų Sąjunga nenori priimti jų markių. Vokietija, kaip Tautų Sąjungos narys, neseniai atsiuntė savo nario mokesnį markėmis, bet Tautų Sąjungos sekretoriatas atsisako mokesnį priimti markėmis. Tai sukėlė Vokietijoje didelį pasipiktinimą, nes jie jaučiasi tuo užgauti.

Dar vienas sukilimas Ispanijoje. Ispanijoje nuo monarchijos žlugimo laikų nuolat įvyksta didesni bei mažesni susirėmimai tarp gyventojų. Mat, ispanai per smarkiai išnaudoja duotą jiems laisvę. Tokie reiškiniai nesikartos, kai respublika įsitvirtins. Šiomis dienomis ten vėl buvo sukilimas. Vienas kavalerijos pulkų nužygiavo į sostinę ir norėjo užimti krašto apsaugos ministeriją ir paštą. Tačiau vyriausybei pavyko lengvai šį sukilimą numalšinti. Tuo būdu Ispanijos respublikonams pavyko nugalėti monarchijos šalininkus.

Didžiausia karo biblioteka.

Stuttgarte, P. Vokietijoje, vienoj senoj pilyj įrengta pasaulinio karo biblioteka, kuri yra didžiausia šios rūšies biblioteka pasauly. Ji užima daugiau kaip 30 pilies kambarių. Šitoje bibliotekoje surinkta apie 65.000 knygų ir brošiūrų apie didįjį karą. Čia galima rasti daugybės karo metų laikraščių komplektus, kariškų plakatus, pinigų. Labai įdomus laikraščių archyvas, kur yra per 2150 komplektų įvairių laikraščių, ėjusių karo metu.

Skautas Vkrts

Parako išradėjas. Dr. N. Šapiro „Farmacijos žiniose“ rašo apie įžymesnių sprogstamųjų medžiagų istoriją. Įdomu prisiminti parako išradėjo asmenį.

Manoma, kad paraką išradęs vokiečių vienuolis Bertoldas Švarcas (lotyniškai Nigėris, t. y. Juodasis). Tikrasis šio vokiečio vardas buvo Konstantinas Anklitzenas, gimęs Freiburgo mieste ir gyvenęs XIV šimtmečio pradžioje, tėvų pranciškonų vienuolyne Niurnberge arba Maince. Kaip ir kiti vienuoliai, tėvas Bertoldas domėjosi mokslais, ypač alchemijos*) mokslu.

Vienoje senoje knygoje parašyta apie parako išradimą šitaip: „Vieną kartą Bertoldas norėjo pasigaminti tam tikrų auksinių dažų. Tuo reikalu jis sumaišė salietrą, sierą, šviną ir aliejų variniame inde, gerai jį uždarė ir ėmė kaitinti. Sušilęs indas staigiai sprogo. Bertoldas tada pasidribdino didesniu ir storesniu varinių puodų, pripylė to mišinio, užkalė juos ir ėmė kaitinti. Indai ir dabar sprogo. Jų šukės pridribo daug žalos. Bertoldas tada šviną ir aliejų pakeitė anglimi ir pavartojo minėtą mišinį šaudymui“.

Kitur atpasakojamas šis įvykis kitoniškai: „Bertoldas supylė savo mišinį į piestą ir norėjo jį gerai sugrūsti. Bet (grūdant) mišinys sprogo, užsidegė ir iššovė menturį“.

Vėliau tikrai sužinota, jog paraką jau anksčiau žinojo kiniečiai. Tačiau tėvas Bertoldas, jei ir nėra tikrasis parako išradėjas, tai vis dėlto, matyti, yra patranką išradęs ir pirmasis pavartojęs paraką šaudymui iš patrankos.

Žmonių manymu, tėvo Bertoldo išradimas buvo pragaro padaras ir negalėjo atnešti garbingajam išradėjui laimės.

Todėl senoviškas padavimas sako, kad šis vienuolis nepaprastai šiurpulingai baigė savo dienas žemėje. „Jausdamas sąžinės graužimą dėl savo išradimo, jis atsisėdo Karlo aikštėje (Freiburgo mieste) ant pilnos parako statinės ir susprogdino save“.

Toki bausių galą pramanė žmonės vienuoliui Bertoldui.

*) Šio mokslo tyrimų ir stebėjimų buvo tikslas ir uždavinys rasti priemonių paprastiems metalams paversti tauraisiais: sidabru, o ypač auksu.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

KARYS

LIEUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. rugpiūčio 18 d.

Nr. 34 (690)

Haga tarė savo žodį.

Nuo to laiko, kai mirė Vokietijos užsienių reikalų ministeris Štrezemanas, dešinėsios grupės reikalavo aktingos užsienių politikos. Vokietija, jų manymu, yra tokia stipri valstybė, kad nėra jokio reikalo daryti nusileidimų kitoms valstybėms, sprendžiant svarbius Vokietijai klausimus. Tokiais svarbiais klausimais buvo reparacijų ir sienų klausimai. Ir nauji Štrezemanas įpėdiniai stengėsi laikytis peršamosios aktingos politikos. Toji aktinga Vokietijos užsienių politika teko pajusti ir mums.

Kalbėdami apie sienų klausimą, aktingos politikos šalininkai turėjo galvoje pangermanistinį judėjimą. Visur ši judėjimą rėmė ir stengėsi jį plėsti tuose kraštuose, kur tik radosi didesnė vokiečių saujelė. Pangermanistinio judėjimo turinį sudaro noras visas germanų kilmės tautas, tiksliau tariant, visas vokiečių kalba kalbančias tautas ar jų dalis tvirtai suementuoti į vieną valstybę — stiprią Vokietiją. Taigi jie per įvairias šiam reikalui sudarytas organizacijas stengėsi šį judėjimą išplėsti Klaipėdos krašte, kur

kai kurie, greičiau dėl gaunančių iš Vokietijos pašalpų, save vadina vokiečiais. Per šiuos vokietininkus jie stengėsi Klaipėdos krašto autonomines įstaigas: mokyklas, savivaldybes ir net patį Klaipėdos Seimelį kiršinti prieš Lietuvą, kad parodytų, lyg Klaipėdos krašto gyventojai būtų nepatenkinti savo prisijungimu prie Lietuvos. Tokiais aktingais vokietininkais buvo net Direktorijos pirmininkas Böttcheris ir kiti seimelio nariai.

Böttcheris, eidamas tokias svarbias ir atsakingas pareigas, susižinojo su Vokietijos centriniais organais, net su užsienių reikalų ministerija. Praeitų metų gruodžio 17 d. su dviem seimelio nariais — Guba ir Baltramiejum išvažiavo į Berlyną tartis savo slaptais reikalais. Šiuo savo žygiu Böttcheris prasilenkė su Klaipėdos Konvencija bei Statutu ir nusikalto prieš Lietuvą, nes savo atsakingą vietą panaudojo svetimos valstybės tarnybai. Gubernatorius, kuris ten saugo Lietuvos interesus, buvo priverstas tokį Direktorijos pirmininką atšaukti ir jo vieton paskyrė Simaitį.

HAGOS TEISMO POSĖDIS. Prie teisėjų stalo iš kairės į dešinę sėdi teisėjai: Wangas (Kinija), Negulesco (Rumunija), Sir Cecil Hurst (Anglija), Urrutia (Kolumbija), Altamira (Ispanija), Fromageot (Prancūzija), Rolin-Jacquemyns (Belgija), teismo pirmininkas mūsų byloj Guerro, paž. X (Saint-Salvador), Rostworowski (Lenkija), Bustamante (Kuba), Anzilotti (Italija), nuolatinis teismo pirmininkas Adatci (Japonija), Schuecking (Vokietija), Eysinga (Olandija), Roemeris (Lietuva), paž. XX Ir teismo vicėsektorius Jorstad (Norvegija). Kalba Lietuvos vyriausybės vardu p. Sidzikauskas, paž. XXX.

Simaitis sudarė naują Direktoriją, bet ji Seimely negavo pasitikėjimo. Todėl gubernatorius š. m. kovo mėn. 22 d. buvo priverstas Seimelį paleisti.

Po šio įvykio Vokiečių vyriausybė pradėjo ieškoti priekabių, tarytum mes nesilaikome nei Konvencijos nei Statuto. Buvo stengtasi šis dalykas kuo daugiausia išpūsti ir išreklamuoti. Vokiečių visa spauda buvo šiam dalykui atsidėjusi.

Klaipėdos Konvencija ir, kaip priedas, Klaipėdos Statutas buvo iš vienos pusės mūsų, iš antros pusės — Anglijos, Italijos, Japonijos ir Prancūzijos pasirašyta 1924 m. gegužės 8 d. Paryžiu, perimant iš santarvės Klaipėdos kraštą. Bendrai, stengiamasi, kad kiekviena sutartis būtų kuo trumpiausia, kad ji apimtų tik svarbiausius klausimus. Smulkmenas visuomet aiškina, prisilaikant svarbesniųjų nuostatų. Todėl Klaipėdos krašto statute ir Konvencijoje niekur nekalbama, kad gubernatorius gali atšaukti Direktorijos pirmininką. Tik Statuto 17 str. yra pasakyta, kad „Pirmininkas (Direktorijos) bus gubernatoriaus paskirtas ir *eis savo pareigas, ligi turėdamas seimelio pasitikėjimo*“ (mano pabraukta). Vokiečių vyriausybė ižiūrėjo mūsų prasilenkimą su pastaraisiais šio straipsnio žodžiais ir mus apskundė Tautų S-gos Tarybai, kad nepildome tarptautinių pasižadėjimų.

Šis vokiečių skundas, arba, tiksliau tariant, mūsų ginčas su vokiečiais dėl Klaipėdos Konvencijos aiškinimo, buvo pavasarį svarstomas Tautų S-gos Tarybos. Tačiau Tarybai nepavyko surasti ginčo likvidavimo priemonių. Tuomet buvo pasinaudota Konvencijos 17 straipsniu, kuris leidžia šią Konvenciją pasirašiusioms valstybėms mūsų ginčą dėl Klaipėdos krašto pavesti spręsti Nuolatiniam Tarptautiniam Teismui Hagoj. Šio teismo sprendimai yra be apeliacijos — galutini. Tokiu būdu mūsų ginčas su vokiečiais atsidūrė Hagoj. Tik dabar mes turėjome reikalą ne su Vokietija, bet su Konvencija pasirašiusiomis valstybėmis: Anglija, Prancūzija, Italija ir Japonija. Jos teisme stoji ieškovėmis ir prašė teismą tarti savo nuomonę šiais klausimais:

1) Ar Klaipėdos krašto gubernatorius turi teisę atšaukti Direktorijos pirmininką;

2) Jeigu gali, ar ši teisė veikia tik kai kuriomis sąlygomis arba kai kuriomis aplinkybėmis ir kokios yra šios sąlygos arba aplinkybės;

3) Jei teisė atšaukti Direktorijos pirmininką būtų pripažinta, ar jo atšaukimas priveda prie kitų Direktorijos narių pareigų nutraukimo;

4) Jei teisė atšaukti Direktorijos pirmininką tegzistuoja tik kai kuriomis sąlygomis arba aplinkybėmis, tai ar Böttcherio atšaukimas, padarytas 1932 m. vasario 6 d., yra teisėtas tomis sąlygomis ir aplinkybėmis;

6) Ar Seimelio paleidimas, padarytas 1932 m., kovo 22 d. Klaipėdos krašto gubernatoriaus, yra teisėtas, kad Simaičio pirmininkaujama Direktorija negavo Seimelio pasitikėjimo.

Pirmus keturis klausimus buvo svarstiusi Tautų S-gos Taryba, bet 5 ir 6 nebuvo svarstiusi. Todėl mūsų atstovas prašė Teismą tų dviejų klausimų nesvarstyti, nes teismui ginčai duodama spręsti tik tuomet, kai jau būva panaudota visos kitos priemonės. Tačiau teismas šį prašymą atmetė ir leido svarstyti visus šešis patiektus klausimus.

Šių klausimų svarbiausias yra tik pirmas. Kiti visi yra antraeiliai, iš pirmo išplaukia. Todėl svarbiausias yra teismo žodis tikrai šiuo klausimu.

Birželio mėn. 8 d. Teismas pradėjo ginčą nagrinėti. Ieškovių valstybių, itin Italų atstovo Pilotti, smarkios Teisme kalbos vertė mus nekantrauti dėl sprendimo. Tačiau buvo vilties pasitikėti Teismo bešališkumu, nes mums jau teko su šiuo Teismu turėti reikalų. Praeitų metų rudenį jis sprendė mūsų ginčą dėl santykių su lenkais. Mūsų nuomonė buvo pripažinta teisėta, nors Lenkija tarptautiniu atžvilgiu yra daug už mus svaresnė ir manė, kad Teismas į tai kreips dėmesio. Dabar, sprendžiant šį ginčą su vokiečiais, teko mums turėti daug vilties, nes nebuvo mūsų nusikalsta nei prieš Konvenciją, nei prieš Statutą.

Šio mėnesio 11 d. sprendimas buvo paskelbtas. Teismas tarė savo žodį tais neaiškiais Konvencijos klausimais. Mes laimėjome: beveik visais klausimais mūsų nuomonė buvo pripažinta reguliari. Teismas 10 balsų prieš 5 nutarė:

1) kad Klaipėdos krašto gubernatorius turi teisę, kaip valstybės interesų apsaugos priemonę, atšaukti Direktorijos pirmininką akivaizdoje rimtų faktų, prieštaraujančių 1924 m. Konvencijai ir Statutui, galinčių užgauti Lietuvos suverenumą ir nesant kitų priemonių;

2) kad šios Direktorijos pirmininką atšaukus, tuo pačiu kiti Direktorijos nariai savo pareigų nenustoja eję;

3) kad tomis sąlygomis, kuriomis įvyko 1932 m. vasario 6 d. Böttcherio, kaip Direktorijos pirmininko, atšaukimas yra reguliarus;

4) atmesti Lietuvos vyriausybės ekseciją dėl sprendimo iš esmės punktu, liečiančių Simaičio Direktorijos sudarymo ir 1932 metų kovo 22 d. Klaipėdos krašto Seimelio reguliarumą;

5) kad aplinkybės, kuriomis jis įvyko, Simaičio Direktorijos sudarymas yra reguliarus;

6) kad 1932 metų kovo 22 d. gubernatoriaus įvydytas Klaipėdos krašto Seimelio paleidimas tuo laiku, kai Simaičio Direktorija nebuvo gavusi Seimelio pasitikėjimo, nėra reguliarus.

Prieš šį sprendimą balsavo Vokietija, Italija, Olandija, Kuba ir Ispanija.

Sprendimas nepalankiai mums skamba tikrai dėl dviejų klausimų: dėl Seimelio paleidimo ir dėl Direktorijos kitų narių galėjimo eiti toliau pareigas, kol nebus paskirtas naujas Direktorijos pirmininkas. Bet šie dalykai jau mus neliečia, nes Seimelis jau išrinktas, o atšaukti kitus Direktorijos narius gubernatorius gali, pasirašydamas du aktu: senos Direktorijos pirmininko atšaukimo ir naujo paskyrimo.

Dar daugiau reikšmės turi šio sprendimo motyvai. Mums labai svarbus yra Teismo žodis dėl pačios Konvencijos tikslo. Iki šiol mūsų priešas į Klaipėdos Konvenciją žiūrėjo kaip į priemonę, kuria turi būti apsaugojami kažin kokie krašto interesai.

Kiekvienas mūsų vyriausybės žygis prieš vokietininkus buvo laikomas didžiausiu nusikaltimu. Bet Teismas kaip tikrai šiuo klausimu pareiškė priešingą nuomonę. Konvencija bei Statutas yra tam, kad aprėžtų Klaipėdos krašto autonomiją, t. y., kad Klaipėdos krašto autonominiai organai negalėtų veikti prieš centro organus. Todėl Klaipėdos krašto organai

Guerro (Saint Salvadoras), pirmininkavęs Klaipėdos byloj.

P. ministeris Sidzikauskas, Lietuvos vyriausybės agentas Klaipėdos byloj.

Prof. Roemeris, Lietuvos teisėjas Hagos tribunole, svarstant Klaipėdos bylą. (Šaržavo Lida von Vedel).

Pranešimai apie Klaipėdos bylą Hagoj

Rugpiūčio mėn. 15 d. Valstybės teatre apie Klaipėdos bylą Hagoj darė pranešimus užsienių reikalų ministeris p. Zaunius ir šios bylos mūsų gynėjas p. Sidzikauskas. Šis pranešimas buvo suruoštas Šaulių Sąjungos iniciatyva ir rūpesčiu.

P. užsienių reikalų ministeris trumpai, bet išsamiam nupasakojo bylos kilmę ir jos eigą Hagos Tribunole. Priminė, kad tai nelengva buvo byla ir ją laimėti teko per didelį darbą ir pasiryžimą. Kai kurie buvo pesimistiškai nusiteikę ir gana skeptiškai laukė sprendimo. Iš dalies buvo pagrindo taip nusiteikti, nes mažą Lietuvos valstybę skundė didelės signatarų valstybės ir didelė Vokietija. Bet teisėtumas gavo viršų, ir mes šiandien sulaukėm tokio spren-

negali prasilenkti su Konvencija bei Statutu, o Centro vyriausybė valstybės interesams apsaugoti gali imtis ir tokių priemonių, kurios Konvencijoj ir Statute nenumatytos, bet neprieštarauja pagrindiniams nuostatams.

Šis teismo sprendimas ir motyvai yra didelis Klaipėdos Konvencijos bei Statuto papildymas. Jau dabar mūsų priešams bus daug sunkiau ieškoti priekabių ir kelti to krašto gyventojus prieš Lietuvą. Dabar mes turėsime daug daugiau medžiagos kovoti su tariamais vokiecininkais, kuriuos bė atvangos remia Vokietija ir kurie jai dirba.

Hagos tartas žodis parodė pasauliui, kad mes esame dora valstybė: pildome visus tarptautinius pasižadėjimus, kuriuos esame davę. Tik mūsų kaimynai — Vokiečiai ir Lenkai stengiasi visą laiką ieškoti priemonių, kad mus paniekint, kad parodytų, jog mes negalime savarankia valstybė būti ir t. t.

Tačiau Hagos žodis mus apsaugo nuo tokių priekaištų, kurie daromi vien tik dėl mūsų kaimynų geros valios stokos. Todėl šis sprendimas yra nauja mums priemonė kovai su mūsų kaimynų blogos valios aktais.

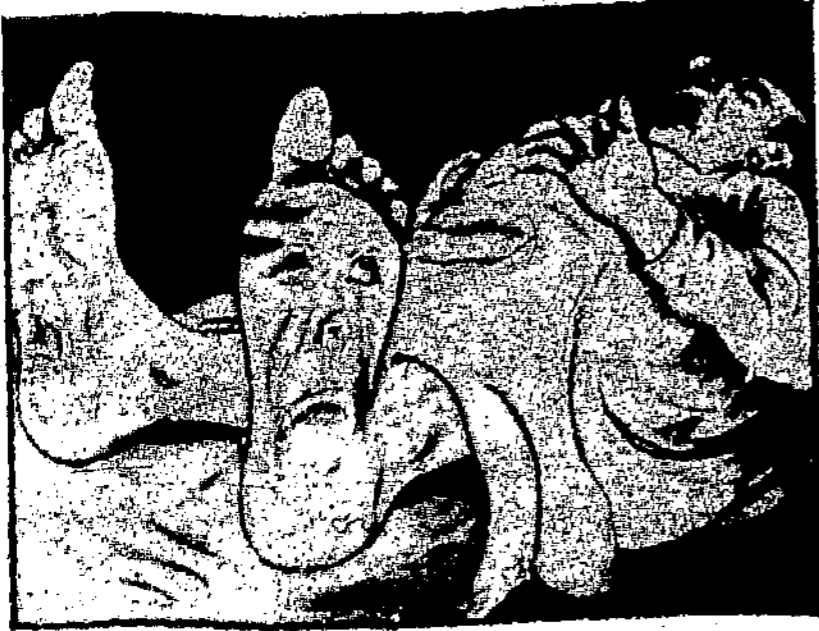
K. S-tis.

dimo, kurio tikrai laukėm. Baigdamas p. ministeris pareiškė vilties, kad Klaipėdos krašto reikalai būtų grynai vidaus reikalai ir nereikėtų jose dalyvauti užsienių reikalų ministeriui.

Po to kalbėjo p. Sidzikauskas, Lietuvos atstovas Klaipėdoj byloj. Smulkiai išdėstė, ką reikalavo signatarai ir kaip jie buvo atremti vyriausiam pasaulio teisme — Hagoj. Trumpai išdėstė Direktorijos priklausomumą gubernatoriui ir paties gubernatoriaus vaidmenį, kaip priežiūrą teisėto Klaipėdos organų veikimo. Vokiečiai, kurie taip norėjo šios bylos išaiškinimo Hagoj, dabar nepadoriai puola teismą ir Lietuvą. Jie panaudojo visą propagandos aparatą į darbą, kad pasaulis būtų tinkamai informuotas apie „neteisėtus“ Lietuvos žygius Klaipėdoj. Mums teko tik kentėti ir teisingumu pasirėmus laukti teismo. Teismas įvyko. Dirbta daugiau negu 2 mėn., išleista daug pinigų, darbo, energijos ir rezultate... pripažinti visi Lietuvos žygiai teisėti, atmetant visus Signatarų bei Vokietijos kaltinimus.

Hagos teismo sprendimo paklausyti buvo susirinkę daug diplomatų, teisėjų ir žurnalistų, kurių tarpe daug vokiečių. Paskelbus sprendimą (o jis sudarė 80 puslapių!), vokiečių žurnalistų tarpe kilo didelis nepasitenkinimas. Ir neveltui! Čia p. ministeris pridūrė juokingą teisėjų posakį: — „Pralaimėjusiai pušei leidžiama 24 val. bėgyje keikti savo teisėjus, o po šio pasiduoti“. Baigdamas kalbėti p. ministeris konstatavo faktą, kad Lietuvos visuomenė (o ypačiai šauliai) bylos atžvilgiu buvo labai aktyvi, rodydama didelio susidomėjimo. Tas padarė bylos gynėjus ir prisidėjo prie jos laimėjimo ir šviesesnės Lietuvos ateities.

Nors apie bylos eigą plačiai buvo rašyta visuose laikraščiuose ir pats pranešimas buvo transliuojamas per radio, tačiau į teatrą susirinko daug klausytojų, kurie norėjo apie bylą išgirsti iš pačių gynėjų lūpų. Visi į teatrą netilpo. Didelė žmonių minia susirinko miesto sode ir su dideliu atsidėjimu klausė transliuojamos per radio ministerių kalbos. Vladas J.

Geriau žiūrėkime savo kojas.

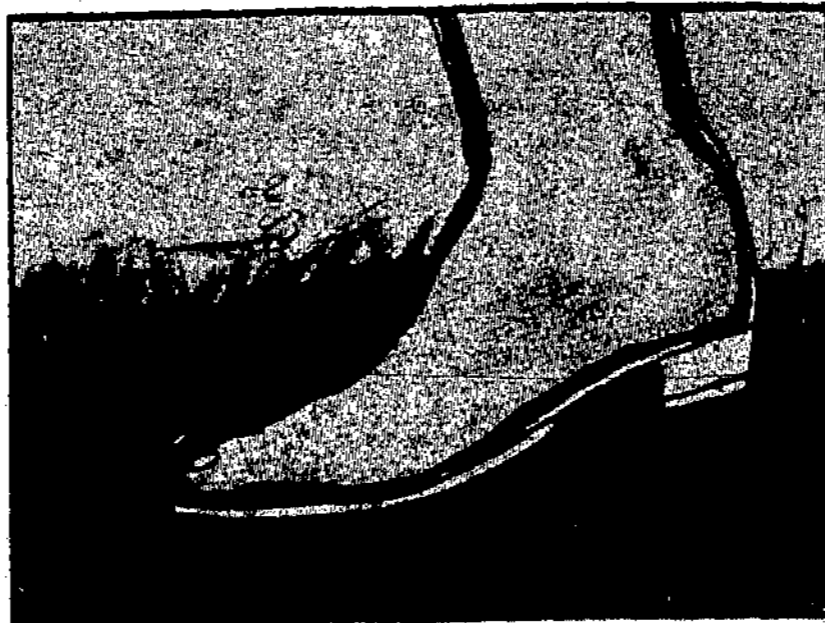
1. Gailiai verkia kojos neplaunamos ir neprižiūrimos po ilgo dienos darbo. Nes jos gali greit apsirgt.

Vasarą reikia kojas plauti kasdien, o žiemą mažiausiai dukart savaitėj. Šaltas vanduo gerai jas užgrūdina.

2. Žygio postovis skiriamas ne tik tai pasilsėti.

Kiekvienas žygio postovis naudojamas avalynei apžiūrėti, kad paskui bate nesidraskytų velniūkščiai.

3. Per erdva avalynė taip pat kenkia, nes ji nubrūžina kojas ligi žaizdų.

Gerai pritaikytame bate, koja nei spaudžiama, nei brūžinama.

Lietuvos „kreiseris“ Naročies ežere.

(Iš 1920 m. nuotykių).

Kuopos feldšeris prirašė mūsų eiliniui Knapkui druskos tynes! Ar jūs suprantate, ką reiškia druskos tynės, kai kuopa yra pavojingoje vietoje, kai visi žmonės užimti tarnyba ir kai esi ne namie pas mamą, bet eini atsakingas pareigas svarbioje vietoje!..

— Tegul ponas feldšeris eina pasimokyti medicinos į virtuvę, jeigu jis tokiose aplinkybėse vaišina kareivius „druskos tynėmis“!.. — pasakytų ne vienas. Man rodos, kad ir eilinis Knapkus tuomet taip sunkiai nesirgo, kad būtų jam reikėję druskos tynių (jis valgydavo už du ir nuolat sukindavosi apie virtuvę „palaikydamas diplomatinis santykius“ su virėju...). Greičiausiai ponas feldšeris tik norėjo parodyti savo „gabumus“, skirdamas taip „aukštą gydymo būdą“. Mat, pulko gydytojas buvo toli, todėl ponas feldšeris pirmą kartą pajuto, jog ir jis turi „valdžią“...

Kaip ten bebūtų, bet eilinis Knapkus, negavęs

atostogų, ramiausiai pakirto vakarienės ir atsigulė miegoti. O čia, kaip tyčia, naktį atėjo žinia.

— Šią naktį per Naročį kelsis spekuliantai su druska į Sovietų Rusijos pusę. Reikia sargybą sustiprinti. Valtis yra, tik reikia jai igulos: dviejų vyrų su kulkosvaidžiu!..

Žmonių buvo maža ir todėl Knapkus buvo paskirtas į tą „ekspediciją“, kuri turėjo plaukti valtimi į Naročies ežerą spekuliantų su druska gaudyti.

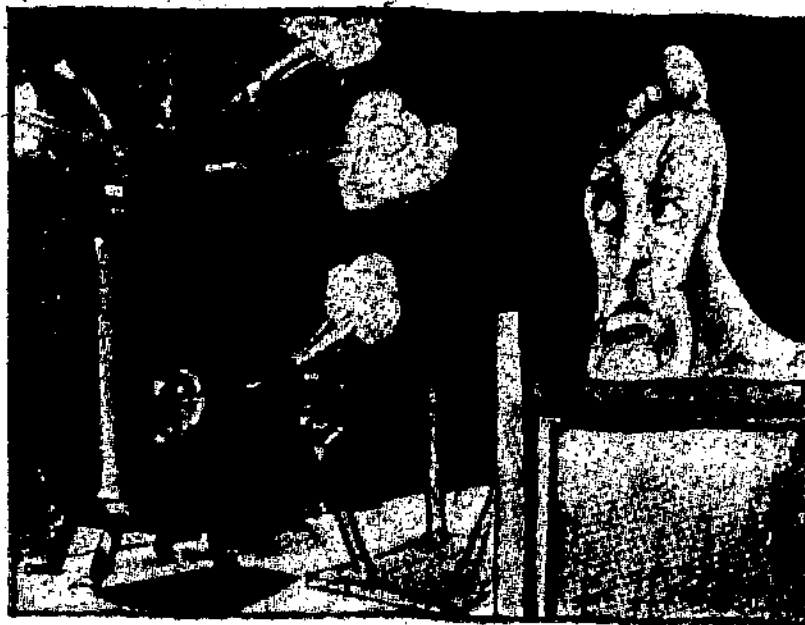
Valtis buvo nedidelė. Vos tilpo sunkusis vokiškas „Maksimas“ su dviem „jūrininkais“. Nakties tyloje tas savotiškas „kreiseris“ šiek tiek nusiyrė nuo kranto. Sausumos sargyba jau iš anksto žinojo, kur eis druskos „transportas“, todėl „jūrų jėgoms“ betrukko tik jį sustabdyti „vandenyse“.

Gavęs tokį garbingą uždavinį, Knapkaus „kreiseris“ nuplaukė už pakrančio nendrių ir, kaip tikras priešas „kreiseris“, „užgesino visas savo šviesas“, vadinas, — buvo uždrausta rūkyti ir kalbėtis... .

Apie tą vietą, kurią saugojo „kreiseris“, buvo geriausias priėjimas prie ežero, todėl neteko abejoti, kad tik čia, o ne kitur, turės atvažiuoti vežimai su druska. Nors valčių prie kranto nebuvo, bet jos, žinoma, buvo paruoštos atplaukti į tą vietą iš kitur.

4. Koją baidosi, matydama džiovinamus ant karšto pečiaus batus, nes jie nuo to pasidaro kieti ir sutrūkinėja.

Vėly į batus prikišt šiaudų, kurie sugeria drėgmę.

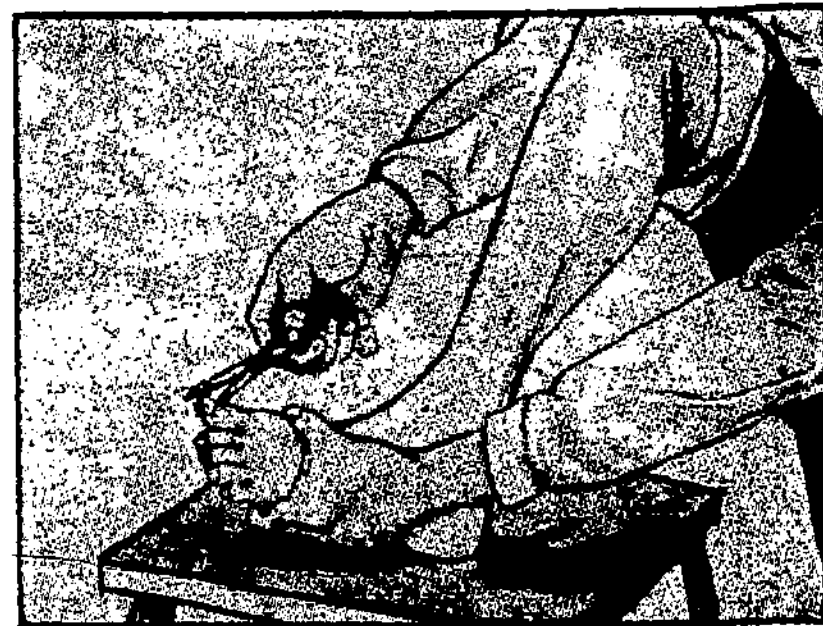
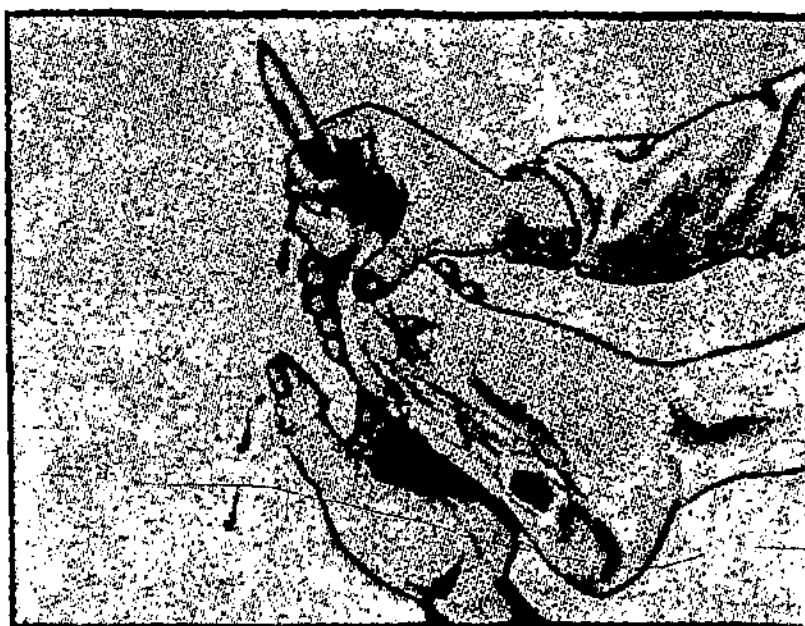
5. Kas atvykęs į būstinę nesikeičia autų ar kojinių ir nesidžiovina batų, tas lengvai gali peršalti. Slogos dažniausiai prasideda dėl peršlapusių kojų.

Po tarnybos šlapia avalynė džiovinama ir persiaunama sausais auteliais arba kojinėmis.

6. Nuplėšiant arba netinkamai nupiaustant kojų nagus, galima sunkiai susižaloti kojas.

Koju nagai apipiaustomi tam tikromis žirklaitėmis.

Mūsiškis ginkluoto „laivyno“ atstovas ilgai lūkuriaivo nendriose. Jau buvo bepradedęs iš nuobodumo skųstis savo „laivyno“ draugui, kad neteisingai esąs, kaip ligonis, į tarnybą išsiustas. Tuo tarpu toli juodame ežere pasigirdo irklų garsai. Čia net atkreipė apsimetėlio Knapkaus dėmesį. Jis visas įsitraukė į valtį ir išpūtė akis ir ausis... Netoli ežero jau pasigirdo ir keli tylūs žodžiai. Aišku, kad iriasi valtys ir plaukia kontrabandos gabenti.

Ginkluotasis „kreiseris“ tyliai įsitraukė į pačias nendres ir netrukus pro pat jį praplaukė į krantą apie dešimtys didelių valčių. Matyt, spekuliantai visą Naročies ežero „laivyną“ buvo mobilizavę.

Knapkus, kuris taip staiga iš eilinio tapo „jūrų admiralu“, visai gerai pasijuto. Užmiršo jis ir atosogą su druskos tynėmis...

Valtininkai sustojo prie kranto ir išlipę ėmė savo tarpe šnabždėti ir ruoštis. Ilgai nereikėjo laukti: iš kranto pusės girgžtelėjo ratas, prunkstelėjo arklys, ir šnekėtelėjo žmonės... Atvažiavo!..

Žmonės paskubomis ėmė krauti maišus į valtys. Vežimų buvo, rodos, penki ir visoms valtims pakako krovinių. Žmonės dirbo tylėdami.

— Oi, bus darbo! — tylėdamas galvojo Knapkus, sėdėdamas prie paruošto kulkosvaidžio.

Be abejo, galvojo Knapkus, valtininkai gali turėti ir kokį nors ginklą, jeigu taip pavojingoje vietoje, kur yra arti sargyba, išdrįso tokį stambų darbą dirbti.

Maišai buvo sukrauti ir valtys nustumtos nuo kranto...

Valtys su druska norėjo viena po kitos tyliai išplaukti į ežerą, bet tuo tarpu iš nendrių išplaukė ginkluotas laivelis ir iš jo pasigirdo Knapkaus balsas:

— Sto-ok! Pasi-duok!..

— Valyy!.. — kažin kas sušuko iš užpakalio prieš „laivyną“, ir kelios valtys, viena po kitos, nebežiūrėdama patogaus prasilenkimo, norėjo staiga išsprukti... Bet iš prieš pusės niekas nešaudė į „kreiserį“.

Knapkus vėl suriko:

— Sto-ok, gy-va-tės!.. — ir paleido aukštyn porą kulkosvaidžio spustelėjimų:

— Ta-ta-ta-ta!.. — Kaip griausmas nuaidėjo per visą Naročį bausis balsas ir nusikvatojo visa apylinkė... Valtys kilo sumišimas, riksmas:

— O-oi!.. A-ai!.. Valyy!..

Kuršių Neringos įdomybės.

(Kelionės įspūdžiai).

Šiuo vardu vadinama ilga, liežuvio pavidalo žemės juosta Mažojaj Lietuvoj, kurios vakarų krantą plauja Baltijos jūra, iš rytų - Kuršių marės (įlanka). Pietuose šis pusiasalis prie Kranco, Vokietijoj (netoli Karaliaučiaus), susisiečia su sausuma, šiaurinis galas baigiasi prie Klaipėdos uosto vartų. Ilgumo Kuršių Neringa bus apie šimtą kilometrų, iš kurių apie septyniasdešimt kilometrų priklauso Lietuvai, likusioji dalis — Vokietijai. Platumo — 2—3 kilometrai.

Toks Kuršių Neringos žemėvaizdis pirmiausia pritraukė vokiečių mokslininkų dėmesį, kurie pradėjo tyrinėti šios žemės juostos susidarymą ir vietinių gyventojų kalbą, kaip antai, Humboldtas, Schleiermacheris ir kiti. Jie visi buvo sužavėti to krašto grožybėmis, kurias savo raštais išgarsino po Vokietiją. Tokiu būdu buvo atkreiptas ir vokiečių vasarotojų dėmesis, kaip į vieną įdomiausią ir gražiausią vietą visoj Europoj.

Kur tik buvo galima, Kuršių Neringa buvo apšodinta pušelėmis, kad tokiu būdu sulaikytų smėlį, vėjo pustomą, kuris amžių bėgyj yra užpylęs kai kuriuos žvejų kaimus. Gyventojai, kurie verčiasi daugiausia žvejyba, yra senos lietuvių giminės, kuršiais vadinami. Šie palikuonys rodo, kad anksčiau aplinkinėse vietose yra gyvenę jau iš žilos senovės lietuviai su savo giminėmis kuršiais ir prūsais. Jų kalba panaši į lietuvių ir latvių kalbas. Yra nemažai nukentėjusi nuo vokietybės, tačiau pasitaiko žmonių, kurie vokiškai visai nesupranta ir tik savo kalbą tevaratoja. Kaip savo išvaizda, taip ir kultūra, jie gerokai skiriasi nuo vokiečių. Dėl to, kad jie gyvena gana nuošaliai, kur vokiečių kultūros įtaka mažiausiai pasireikšti gali, tas savo savybes jie galėjo per šimtmečius išlaikyti. Tačiau vokietybė į šį kraštą yra giliai savo nagus sulėidusi. Neringos gyventojai ir jų kalba aiškiai nuneigia vokiečių po-

litikierių tariamuosius moksliskus įrodymus, kad lietuviai į Mažąją Lietuvą tik vėlesniais laikais atsikėlė, o senieji to krašto gyventojai esą vokiečiai. Istorijai yra gerai žinoma, kad vokiečiai yra tikrai kryžiuočių palikuonys, kurie lietuvių gyvenamas žemes užplūdo tik XIII amžiuj, kviečiami Mozūrų kunigaikščio Konrado.

Be galo skiriasi gyvenimas tarp įvairių metų laikų. Rudenį tuščia, iš vienos pusės nejaukiai šniokščia jūra, skraido išalkusios žuvėdros, švilpia pro medžius vėjas, nešdamas smilčių sukurius. Iš kitos pusės tą patį daro Kuršių marės, — nors ir ne taip smarkiai, kaip jūra. Visur siaučia vanduo. Nejauku darosi sausumos žmogui toje vandens puolamoj žemės juostoj. Žiemą užšąla Kuršių marės, užšąla ir jūros pakraščiai, o kartais ir tolimi jūros plotai...

Visai kas kita pagyventi tose pačiose vietose vasarą. Puikiomis vasaros dienomis visiškai pasikei-

Kai kas iš valtininkų vis dar norėjo pasprukti ir šaukė „valyy!..“. Čia Knapkaus narsumas taip išilo, kad vėl paspaudė kulkosvaidį ir jis suklegėjo. Bet valtininkų didžiūma jau iškėlė aukštyn rankas ir šaukė: — Pasiduodam!..

Knapkus įkaitęs ir sukomandavęs savo „kreiserį“ visu greitumu plaukti į „priešą“, smarkiai artinosi prie jų. Nors jau nustojo šaudyti, tačiau aiškiai matė sumišusią „priešo laivyno įgulą“, kuri vos nekrito lauk iš pavojingai linguojančių, sunkiai prikrautų valčių. Kai „kreiseris“ jau vos nesusidaužė su vienu „priešo laivu“ (tik gabi „vairininko“ ranka greitai nukreipė jį pro pat šalį), Knapkus pašoko savo „laive“ ir taikėsi šokti į artimiausią kontrabandininkų valtį, kurioj stovėjo išsigandę žmonės, pametę irklus ir iškėlę aukštyn rankas.

Vienas iš „priešo įgulos“, pamatęs Knapkaus pasirošimą šokti į jų valtį, taip išsigando, kad staiga suriko ir — drybt! — šoko į vandenį... Nuo staigaus sujudinimo prikrauta valtis pakrypo, o likę joj žmonės suvirto kitas ant kito. Knapkus, šokdamas, iš pradžių pastatė koją kažin kur tarp „priešų“ kūnų, bet tuojau pajuto, kad „įmynė“ į patį Naročį, nes vienu akimirksniu „išbiro“ likusi kontrabandininkų įgula iš valtės į vandenį, o drauge su jais ir pats „admirolas“ Knapkus, kelių druskos maišų lydimas...

Likusias „kreiseryje“ įgulos narys sėkmingai sustabdė visą, norėjusį pabėgti, „laivyną“, o tuo tarpu pats ekspedicijos vadovas Knapkus „vaikščiojo“ po Naročies smėliuotą dugną su savo valdiška avaline, pats būdamas iki apikaklio Naročies prieglobstyje... Laimei, pasitaikė negili vieta — nepertoli buvo nusiirta nuo kranto.

Krante jau buvo sargyba, kuri puolė padėti „admirolui“... tiesiai į vandenį. Sargybos žinioje čia pat buvo ir nesuspėję pasprukti vežimai ir drauge trys piliečiai, kurie buvo visos tos ekspedicijos kaltininkai — trys druskos kontrabandininkai.

Visas valčių laivynas, kariškai „kreiserio“ lydimas, vėl sustojo prie kranto ir žmonės, sausieji ir šlapieji, turėjo nešti druską atgal į vežimus... Valtininkai, išsigandę, aiškinosi, kviesdami Dievą liudininku:

— Nieko nemanėme, nieko nežinojome, mus tik pasamdė!..

— Tai kodėl rėkėte „valyy!..“ — bėgti iš mūsų?!.. — piktai atkirto Knapkus, kuris paskubomis liejo lauk iš kišenių vandenį.

Druskos savininkai paskubomis pasiūlė sargybai stambų kyšį, kuris su „malonumu“ buvo priimtas — perduoti į štabą.

Po nevykusios ekspedicijos didelis druskos „ešelonas“: vežimai, valtininkai ir palydovai, nužygiavo į štabą.

Švito, kai vilkstinė prisiartino prie štabo.

Eilinis Knapkus už sėkmingą kontrabandos sulaiikymą buvo pagirtas. Vėliau kuopos vadas jam pasiūlė atostogų, kai tik nebetrūks žmonių, tačiau Knapkus didvyriškai jautėsi ir ligos nė pėdsako jame nebebuvo likę. Už kelių dienų jis net tyčia nuėjo vėl pas feldšerį ir iškilmingai tarė:

— Na, „daktare“, apžiūrėk mane — ar aš pasveikau, nes tamstos prirašytą gydymą išpildžiau: išsi-maudžiau druskos tynėje visame Naročies ežere!.. Dabar daug lengviau!

Vitk.

čia gamta ir su ja žmogaus savijauta. Sveikas miško ir vandenių oras, įdomus žemėvaizdis, blizgą vandens sutraukia tūkstančius poilsio ir grožybių ieškotojų iš tolimiausių Europos vietų, kaip, Berlyno, Miuncheno ir kitų tolimų miestų. Pereitais metais Klaipėdos krašto kurortuose buvo apie 15 tūkstančių vasarotojų, iš kurių apie 12 tūkstančių iš Vokietijos ir kitų užsienio vietų, kaip Dancigo, Skandinavijos ir Pabaltijo valstybių.

Gražiausias ir mėgiamiausias Kuršių Neringos kurortas yra Nida. Tai yra didelis žvejų kaimas, keletą kilometrų nuo Vokietijos sienos. Yra nemažas skaičius gražių vilų, galinčių sutalpinti keletą tūkstančių vasarotojų. Ties Nida Kuršių marės yra plačiausios, todėl neskaidrią dieną, matydamas abipus tik vandenį, tikrai jauties nepaprastoj pasaulio vietoj. Nidos kaimas ir kurortas guli gražiame pušyne. Pietų pusėj marių pakraščiais banguoja didelės smėlių kopos, kurios primena Sacharos dykumą. Yra tokių kopų, ant kurių užėti pavojinga, nes žmogus pradeda skęsti, kaip sėmenų aruode.

Tarp Nidos ir Juodkrantės yra vieta, labai elnių mėgiama. Tų žvėrių Lietuvoj nei kitose aplinkinėse vietose jau nebėra. Jų užsilikę tik minėtose Klaipėdos krašto vietose, nes čia labai globojami ir saugomi. Elnių lankymas sudaro vasarotojams — gamtos mėgėjams įdomią pramogą.

Visas gyvenimas labai ramus. Čia vyksta vasaroti žmonės, kuriems įgrisęs didmiesčio triukšmas. Jie leidžia dienas maudydamiesi ir keliaudami po kopas. Linksmųjų, pramogų čia negirdėti. Jie vyksta čia tik ilsėtis, ne taip kaip Palangoj. Veik kiekvienas vasarotojas turi foto aparatą, ir rudenį išsiveža su savim šimtus vietinių nuotraukų, kuriomis dar labiau šio krašto grožybes savo artimų žmonių tarpe išgarsina.

Kad Kuršių Neringos kurortai yra žinomi Europoj, parodo ir šis dalykas. Į Nidą ir kitus kurortus atvyksta visokių pasaulinių įžymybių ir turtuolių, kurie tik geriausius kurortus telanko. Nidoj yra buvę kino artistai — Možuchinas, Brigita Helm ir kiti. Kasmet ir dabar čia vasaroja pasaulinio garso rašytojas Tomas Mannas. (Į Girulių kurortą, netoli Klaipėdos prieš porą savaitių buvo atvažiavusi ki-

ta garsi kino žvaigždė Scharlota Suza).

Lietuvių Nidos kurortas iki šiol mažai tebuvo lankomas. Tačiau jau šiemet jų daugiau čia galima matyti. Šiemet iš Palangos į Nidą perkelta Karo Sanatorija, kur vasaroja apie keliasdešimt karininkų. Karo Sanatorijos pavyzdį turėtų pasekti ir kitos mūsų įstaigos, kurios, užuot steigusios savo tarnautojams poilsio namus Palangoj, tą galėtų daryti Nidoj. Palanga yra kitokio pobūdžio kurortas, kur žmonės vyksta pasilinksinti. Tokios sanatorijos Nidoj padarytų pradžią vasarotojams iš Lietuvos ir suteiktų Nidai lietuviškesnį veidą.

Kitas žymus Kuršių Neringos kurortas yra Juodkrantė. Kaip kurortas ji jau kitokio pobūdžio, negu Nida. Čia yra ir kavinių, kur groja muzika ir šokama. Aplinkui, marėse, skraido jachtos, regatos. Nėra geresnių vandens sportui sąlygų, kaip čia. Juodkrantėj jau daugiau vietinių vasarotojų, negu užsieniečių.

Be šių dviejų didžiųjų vasaravimo vietų Kuršių Neringoj yra dar keletas kitų žvejų kaimų, kurie pritraukia savo grožybėmis po keletą šimtų svečių.

Prie pat Klaipėdos yra ne tiek gražus, kiek patogus technikos atžvilgiu Smiltynės kurortas. Nuo Klaipėdos miesto jį skiria Kuršių marės, per kurias žmonės keliami laivais, nes nėra tilto, kuris jungtų šias dvi vietas. Pačioj Smiltynėj vilų mažai, jų turi tik didieji Klaipėdos turtuoliai. Kas nori juo naudotis, turi paprastai apsigyven-

Manevrų kovoj

(Škicas)

Ritasi tankai, žviegia motorai,
Trata kulkosvaizdžiai, žeria ugnim,
Bėgam uždusę vora paskui vorą,
Bėgam pirmyn.

Akys į priekį, rankoj šautuvas,
Kala į šonus granatų kotai...

— Gulk, atakuoja „priešo“ lėktuvas!

Imk jį taikliai!

Bombos kvatoja, patrankos baubia,
Žemė į dangų kyla stulpais,
Greitai pavirsta grioviai ir daubos
Plieno kalnais...

Na, tik išdrįskit nū mus paliesti,
Jūs, kurie tykote laisvę atimt!..
Mokam mes žemę gimtą mylėti,
Mokam ją gint!

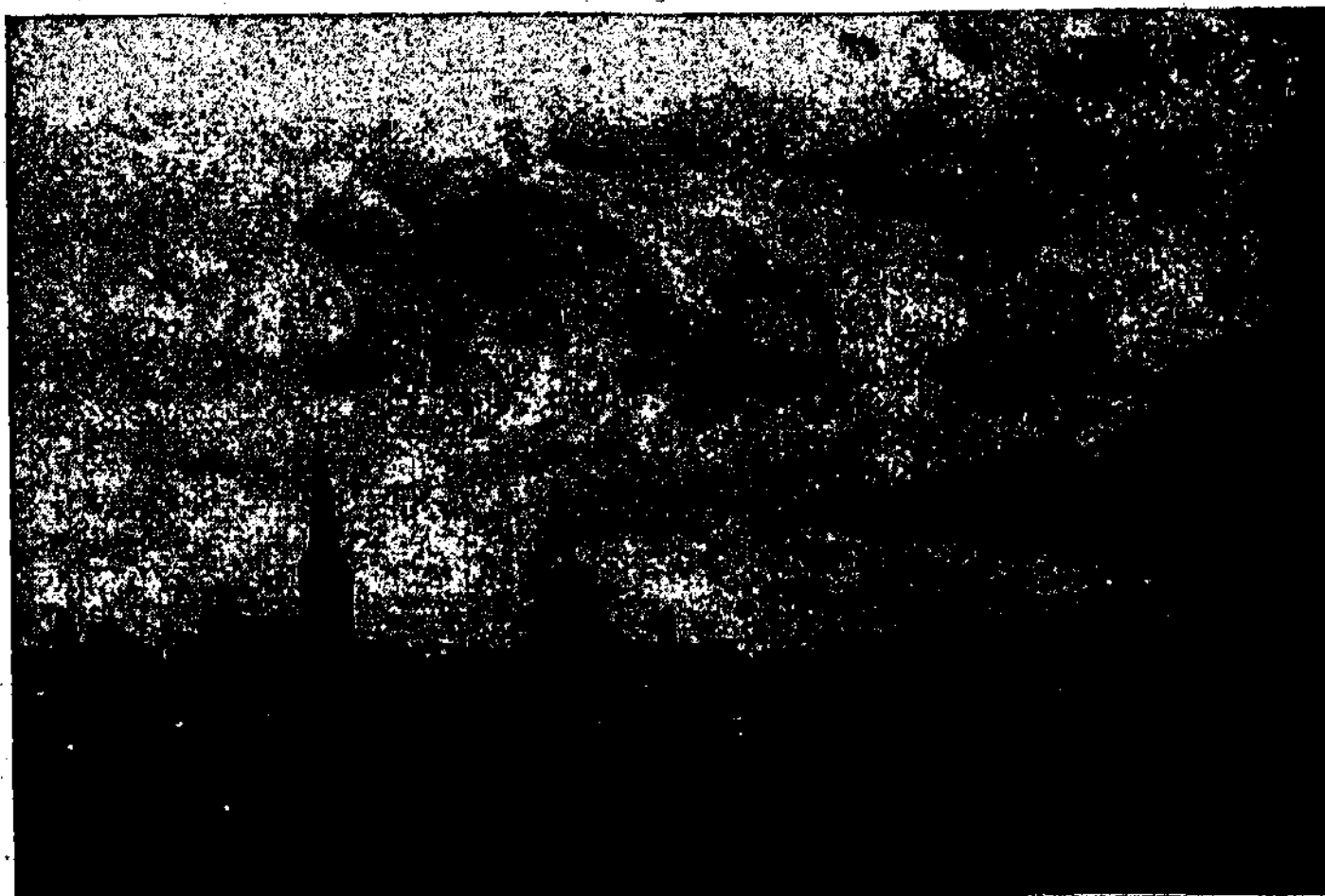
N. Vanašas.

ti Klaipėdoj. Smiltynė galima pasakyti, vien tik klaipėdiškių kurortas. Visas vasaros gyvenimas, pramogos, šventės įvyksta Smiltynėj. Klaipėdos miestas nuolat pustuštis, ypač šventą dieną.

Šiaurinis Neringos galas, kuris baigiasi uosto molu, vadinasi Koppalis. Čia yra užsilikusi iš švedų karo laikų įdomi tvirtovė ir pilis, kaipo strateginis punktas, iš kurio buvo saugojamas uosto gurdlys.

Kas savo gyvenime turės progos ten nuvykti, būtinai turi visa tai aplankyti. Ką-ne-ką, bet savo kraštą turim gerai pažinti.

St. Vn.

Klaipėda, ties Koppaliu.

A. Varno pav.

Sutvarkykime bibliotekų reikalą

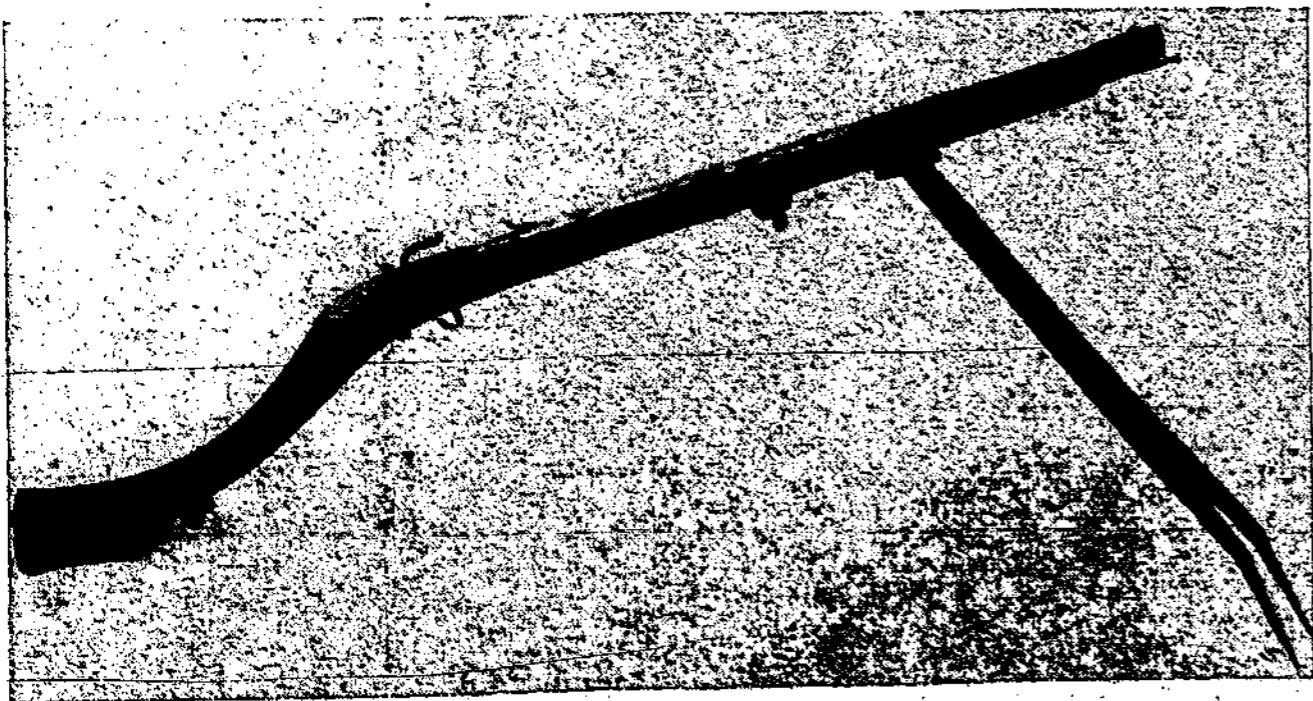
Kiekviena mūsų kariuomenės dalis turi didesnes ar mažesnes kareivių bibliotekas, kur galima gauti pasiskaityti įvairaus turinio knygų. Čia jų gali rasti atvykę kaimo bernužėliai, įvairūs specialistai ir kiti; žodžiu sakant, gali skaityti visi tie, kurie tik nori. Knygų skaitymas, ypačingai kariuomenėje, atneša skaitytojui didelę naudą, t. y. ne tik jam teikia vienokių ar kitokių žinių, bet kartu ją auklėja ir pratina tiksliau sunaudoti atspėjimą savo laiką.

Š. m. „Kario“ 31 Nr. kariuomenės gyvenimo skiltyje teko pastebėti N dalies žinutę, kur vienas skaitytojas nusiskundžia, kad nėra bibliotekoje nustatyto knygoms išduoti laiko. Jei įsigilinsime į šį dalyką, tai pamatysime, kad, gal būt, ir sunku būtų nustatyti, ypačingai mažesnėse kariuomenės dalyse (čia nekalbu apie pulkus), tikslų knygoms išduoti laiką, nes daug kur dalyse yra įvairiu laiku įvairių užsiėmimų, kurie neleidžia tai padaryti. Tokiose dalyse, mano manymu, geriausiai būtų, kad knygoms išduoti laikas būtų skiriamas sekmadieniais ir šventadieniais nuo 13 iki 15 valandos.

Be to, dar nereikia pamiršti, kad ne visose mūsų bibliotekose yra etatiniai bibliotekoriai, kurie vien tik tą darbą dirbtų. Daugiausia bibliotekorių darbas yra pavestas, kaip antraeilės pareigos, rikiuotėj ar raštinėj dirbantiems viršiloms arba puskarininkiams ir net civ. tarn. — raštininkams, kurie iki 14 val. dirba įstaigoj, o paskui, kaip laisvi nuo tarnybos, iš kareivinių rajono išeina. Tuo būdu išdavimas skaitytojams knygų yra sunkokas. Dėl to ir kyla punktualus knygų išdavimo klausimas, kuris labai ir labai svarbus. Tą darbą būtinai reikėtų koku nors būdu išspręsti.

Dėl aukščiau minėtų priežasčių kai kuriose mūsų bibliotekose knygos ištisus metus dulka lentynose ne tik skaitytojų, bet ir pačių bibliotekorių nepaliesotos. O jeigu visose mūsų didesnėse bibliotekose būtų etatiniai bibliotekoriai arba nors tiems patiems, kurie eina antraeilės bibliotekorių pareigas, būtų dėl paskatinimo skiriamas (iš kurių nors sumų) bent mažas atlyginimas, tuomet, be abejo, būtų galima pastebėti metinėse bibliotekų apyskaitose didesnę perskaitytų tomų skaičių ir netektų išgirsti iš skaitytojų nusiskundimų.

Bibl. virš. A. Valančius.

Senoviškas muškietas, kurį neseniai įsigijo Karo muziejus.

Iš Karo muziejaus šaunamųjų ginklų kolekcijos

Šaunamųjų rankų ginklų evoliucija, arba istorija, turi dar neiškumų. Ginklo išradėjas, vartojimo pradžia ir paties ginklo tikslus amžius nenustatyta.

Ginklų atsiradimo tyrinėtojams visų daugiausia gali padėti ir padeda karo muziejai, kur daugiausia randasi įvairių senų ginklų rinkiniai, jie padeda daryti palyginimus ir iš to spręsti apie jų amžių ir istoriją.

Mūsų karo muziejus suorganizuotas tik 1921 metais, todėl, būdamas dar visai jaunas, neturi pilnos senų ginklų kolekcijos. Nemažas senų ginklų rinkinys mums lietuviams priklausęs buvo Vilniaus karo muziejuje. Jo eksponatai dabar randasi Sovietų Rusijoje. Ten yra nemaža turto dar iš Didžiųjų Lietuvos Kunigaikščių epochos, ypačingai Vytauto Didžiojo laikų. Nors, beorganizuojant mūsų karo muziejų, buvo dedamos visos pastangos, tačiau kalbamo muziejaus turto nepavyko iš Rusijos atgauti, o senų ginklų kolekcijai sudaryti reikėjo pasitenkinti rankiojimu koku nors būdu užsilikusiu žmonėse.

Dabar karo muziejuje šaunamųjų rankų ginklų kolekcijoje seniausias ginklas yra — šautuvas su knatine spyna. Tokių ginklų istoriją žiūrėk š. m. „Kario“ 23 Nr.

Karo muziejuje esamasis muškietas sveria 1 klg. 400 gr. Kalibras 9 m/m., ilgio su buože 87 cm., prie jo yra geležinis grūstuvus (šompolas). Vamzdis 52,5 cm. ilgio, įstiprintas į buožę iš galo straightu, o viršutinėje dalyje, dviejose vietose plonos neišdirbtos odos virvelėmis, su dviem taikikliais. Vamzdy yra išilginės įgrąžos. Sienelių storis 5 m/m. Spyna daugiau dešinėje buožės pusėje. Gaidukas spaudžiant pasiekia lentelę parakui užpilti; šios lentelės nėra, matomai nulaužta. Gaidukas atkeliamas spyruoklio pagalba. Nors muškietas ir lengvas, bet prie jo yra su straightu pristiprintas dvikojis, kurio galai apkaustyti geležimi ir smailiai užaštrinti. Todėl galima manyti, kad jo paskirtis buvo ne tik geresniam taikymui, bet ir dūrimui. Nes lengvas dvikojas atlošimas prie vamzdžio ir paaštrinti galai kaip tik tam pritaikinti.

Prie muškieto yra ir kilpos diržui uždėti, todėl matyti, kad jis buvo nešiojamas per petį, nes ir dvikojis taip atšilošia, kad visai netrukdo užsidėti ant peties.

Mušketas karo muziejun pateko be metrikos, at-rastas ūkininko, todėl tenka tik manyti, kad jis užsiliko iš švedų laikų, nors svoris ir kalibras nesutinka, o užrašų ir ženklų, iš kurių būtų galima spręsti, nėra.

Jei karo muziejuje atsiras įdomių ginklų, mielai patieksime gerb. „Kario“ skaitytojams žinių. Tuo tarpu, prie progos, norime paskatinti visus, kad, užtikę senus ginklus, siųstų karo muziejui — ar tai aukotų, ar parduotų. Tokių ginklų, manau, Lietuvoje dar rasis. Adm. mjr. P. Šestakauskas.

Lėktuvas - hidroplanas — būrinis laivas.

Žinomoji vokiečių hidroplanų firma „Rohrbach“ užpatentavo visiems savo lėktuvams šį išradimą: prie lėktuvo pritašomas aliuminijaus stiebas, prie jo būrės ir atskirai vandens vairas. Tuo būdu, nelaimėt ištikus, ar šiaip kokiam nors defektui atsiradus, galima, nutūpus vandeny, iš lėktuvo padaryti būrinį laivą ir pasiekti krantą arba artį esantį laivą.

Jurg. St.

„KOLČAKAI“

Buvo 1919 metų gruodžio niauri, šalta ir ūkanta diena. Mes trys maži broliukai, sukišę nosis prie aprasojusio trobelės lango, žiūrėjom į pilką lauką. Užpakaly mūsų barškėjo mamos kilnojami puodai. Ji rengėsi virti pietus. Tėvas kampe vijo pančius.

Staiga toli ant kalno pamačiau išsklaidytą žmonių būrelį. Jie leidosi į pakalnę, kur sruveno ištvinęs, ką tik iš nakties užšalęs upelis. Lyg ką nujausdamas, atsigręžęs surikau:

—Tėte, tėte! daug žmonių ateina!

Mama su tėte sukišo nosis prie langelio. Valandėlę pažiūrėję, pažvelgė viens į kitą:

—Kalčakai!

Aš supratau, nes tuo laiku buvo jie užplūdę visą šiaurės Lietuvą, ir pas mus buvo nereti svečiai. Išsigandusiomis akimis pažvelgiau į mamą. Ji greitai vandeniui užliejo ugnį, puodus sukišo po lova, o tėvas apsilvilko, paėmė kirvį ir išėjo.

Bermontininkai priėjo ir mėgino ledu pereiti, bet ledas buvo per silpnas, ir jie turėjo eiti per tiltą, kuris buvo kitame kaimo šone. Mama nudžiugo, nes jei būtų ledu perėję upelį, būtų tiesiai susibrovē į mūsų namus, dabar mes likom nuošaliai.

Mama liepė mums sugulti į lovą ir, sušlapinus rankšluoščius, užrišo mums ant galvų. Klausiamomis akimis pažvelgiau į ją.

— Cit! Tik gulėk! — sušnabždėjo mama ir, užsimetus skepetą, išbėgo laukan. Tuoju lauke pasigirdo kiaulių žviegimas ir moterų aimanavimas.

Smalsumo vedamas, iššokau iš lovos ir pribėgau prie lango. Lauke lakstė paleisti kaimynų arkliai. Taip žmonės darydavo, pamatę bermontininkus, nes tokiu būdu juos retai kada tesugaudavo. Kieme pamačiau ateinantį tėvą. Tik staiga išdygo prieš jį netikėtai bermontininkas ir, įrėmęs šautuvą, suriko: — Halt!

Tėvas iškėlė rankas. Bermontininkas pastūmė jį į priekį ir nusivarė pas kaimyną.

Staiga šmėkstelėjo pro langą dvi kareivių figūros. Aš šokau į lovą. Tuoju atsidarė durys, ir pasirodė sausas vokiečio veidas.

— Krank! Zurück! — suriko jis, ir durys vėl užsidarė. Tik jie nuėjo, aš vėl šokau prie lango.

Lauke pamačiau tėvą, vaikant kaimynų arklius. Netoli stovėjo vokiečiai, kažką rekaudamas. Matyt, skatino greičiau gaudyti. Galop tėvui pasisekė sučiupti vieną artimo kaimyno kumelę, bet vesdamas kad virs jai po kojų, ir ji, kaip vėjas, nurūko laukais. Nežinau, ar jis tai darė tyčia, ar ne, bet mačiau, kaip kaimynė verkdamas maldavo negaudyt. Vokiečiai supykę, keikdamas vėl nusivarė jį pas kaimyną.

Praslinkus 15 minučių, pamačiau tėvą susilenkusį bėgant į pakalnę. Kelis kartus parpuolęs, įlindo į krūmus. Po to pamačiau išvažiuojant bermontininkus. Kaimynų ratai buvo prikrauti paskerstų kiaulių. Patys dainuodami linksmi žygiavo Bubių link.

— Ko neguli, parše, būtum kalčekams mus išdavęs! — Subarė ką tik įėjusi mama, bet jos veidas nebuvo piktas.

— Bet ir mamai pasisekė viską laiku paslėpti. Nieko biaurybės nesurado.

Pradėjo temt, bet tėvo dar nebuvo. Mama susirūpino. Ji dažnai braukė rasotą langą ir žiūrėjo į toli, bet tėvo kaip nėra, taip nėra.

Galop subraškėjo prieangio durys, ir į trobą įėjo kruvinais skvernais tėvas. Mama išsigando. Manė, kad sužeistas, bet tėvas, linksmi nusijuokęs, numetė kruvinus kailinius ir atsisėdo už stalo.

— Pasiutę kolčakai! Jei nebūčiau pasprukęs, jau būčiau atsidūręs ties Bubiais arba būtų nudėję.

— Už ką...? Kaip? — švepleno pabalus mama.

— Ar jiems daug reik! Tur būt, biaurybės suprato, kad aš tyčia virtau, paleisdamas kumelką. Supykę, keikdami vėl nusivarė pas kaimyną. Ten turėjau sukilnoti į ratus vargšės Petrienės užmuštas kiaules. Tuo tarpu kalčakai subėgo į trobą pasišildyt. Aš pasilikau vienas. Staiga man atėjo mintis paslėpti šiauduosna vieną riebią nudobta kiaulaitę. Jau buvau ją beverčias šiaudais, kai užpakaly pasigirdo vokiečio juokas. Nieko negalvodamas, atsigręžęs trenkiau jam kumščiu į galvą, kad net vietoje sudribo. Laimė, kad niekas nematė — būčiau jau begulis nudėtas. Taigi nieko nedelsdamas pasileidžiau į pakalnę. Laimingai pasprukęs, nubėgau į Vizgirdus. Įbėgęs pas Juozapaitį, radau kai kuriuos ir mūsų kaimynus. Jie ramiai sau gėrė alų ir linksmi juokavo. Pamatę mano kruvinus kailinius, kuriuos susikruvinau keldamas į ratus kiaules, be galo nusigando. Papasakočiau jiems, kas jų namuose dedas. Žinoma, vargšai gailėjos, kad taip juos apiplėšė, bet jau po laiko, nebepavysi. Užsidegę kerštu, nutarė sudaryti partizanų būrį, o mane išsirinko savo vadu. Na, ką, ar negerai? Duosim biaurybėm.

Mama liūdnam žvilgterėjo į tėvą. Aš susiraičiau jam ant kelių.

— Nieko, žmonel, reikia juos iš čia vyti. Aš turiu gerą planą, ir po 2 savaičių jų nė vieno čia nebus.

— Bet kaip išvysit teturėdami tik 3 šautuvus.

— Sss... Šiandie 4 iš jų pavogiau, iš kitur dar 3 gaunam, ir užteks, — tyliai sušnabždėjo tėvas ir, numetęs savo zuikinę kepurę, paskendo mintyse.

Aš su pasididžiavimu žiūrėjau į tėvą, kurio sutaršyti plaukai darė sienoje milžinišką šešėlį. Taip, jis milžinas.

V. Lešinskas.

Ką rašo „Latvijas Kareivis“

Latvių kariuomenės laikraštis „Latvijas Kareivis“ 181 nr. iš š. mėn. 14 d. vedamajame straipsny trumpai pamini Hagos teismo sprendimą, lietuvių ir vokiečių nuomones ir pažymi, kad dabar visi juridiniai ginčai dėl Klaipėdos baigti, o tatai turės įtakos ne tik Klaipėdos krašto valdymui, bet Lietuvos ir Vokietijos santykiams.

Tame pačiame numery yra tilpęs ilgas straipsnis „Lietuvos nepriklausomybės sargo atminimui (1382—1932)“, kuriame, sąryšy su Kęstučio mirties 550 m. sukaktuvėmis, plačiai atpasakojamos jo kovos su kryžiuočių ir kardininkų ordinais. Be to, iškeliami Kęstučio asmens savumai: karžygiškumas, taurumas, lietuviškumas ir k., ir jo nuopelnai ne tik Lietuvai, bet ir Latvijai. Straipsnis baigiamas šiais žodžiais: „Gindamas savo tėvynę nuo vokiečių puolimų, didysis lietuvių karžygys yra netiesiogiai apsaugojęs latvių tautą nuo senovės prūsų likimo. Taigi ir mūsų pareiga — pagerbti šį seną karį, kurio karžygiškos garbės aureolė yra buvusi didesnė, negu visų kitų senovės lietuvių valdovų“.

Savo žirgeliams šieno! Ivaškos foto.

DUJOS! DUJOS!

Vasaros naktis graži, maloni.
 Mėnuo stebi fronto barą.
 Lengvas rūkas dengia klonį.
 Blykšta žvaigždės dar prieš žarą.
 Gal lakštingalos užsuoktų dainą,
 Gal strazdai pašoktų šokį:
 Mes su jais padarėm mainą
 Ir kitaip užsuokti mokam.
 „Maksimai“ pasiutę draskė naktį,
 Haubicos basu sulojo.
 Auštant tik apstabdė taktą,
 Žemę drebinti nustojo.
 Ei tu, priešė! Senas drauge!
 Puikias vaišes mes tau rengiam:
 Tau patrankos liausis staugę
 Ir kulkosvaidžiai bežvenge...
 Jau trys dienos kaip gabenam
 Gardžiai kvepiantį fosgeną.
 Ir dabar tik laukiame, menam,
 Kaip išpildyt norą seną.
 Anemometras mums „5“ rodo,
 Vėlungė į rytus suka.
 Jau ir laukti nusibodo,
 Ir kantrybės jau pritrūko.
 Mūsų dalys pasitraukė.
 Laukiam ženklų ir komandos,
 Greitai maunamės mes kaukes,
 Greitai čiaupus susirandam.
 Užta, šnypščia plieno indai,
 Dujų bangą vėjas neša.
 Priešas — kormis žemėj lindi,
 Gal testamentą jau rašo.

Ei, kariai, kariai narsieji!
 Ruoškit tankus, jau žygiuojam —
 Laukia priešai „vaišingieji!...“
 Mes jau puolam, atakuojam!...

Ant. Bernotas.

Geležiniai lakūnai. Amerikos Jungtinėse Valstybėse (USA) manoma įrengti pašto susisiekimą lėktuvais, kuriuos valdys dirbtiniai geležiniai žmonės, vadinami „robotais“. Jau dabar toks dirbtinis žmogus sugeba vieni vienas pakilti su lėktuvu oran, išsilaikyti apie pusvalandį ir vėl nusileisti žemėn. Tie mėginimai duoda tokių vaisių, kad manoma netrukus pavyksia tokiais „robotų“ valdomais lėktuvais siuntinėti paštą be gyvo žmogaus pagalbos. „Robotas“ taip puikiai valdo lėktuvą, kad netenka galvoti apie nelaimingus atsitikimus.

Karių nusikaltimai

(žiūr. „Kario“ 32 Nr.):

Ypatingi nusikaltimai karo metu. Čia įeina valstybės išdavimas ir įvairūs nusikaltimai esant kautynėms su priešininku. Valstybės išdavimu vadiname tokį veiksma, kuris padėjo arba palengvino priešininkui vesti karo žygius. Už tokį biaurų nusikaltimą skiriama tik viena bausmė — mirties bausmė. Tačiau valstybės išdaviku lengvai gali tapti ir toks karys, kuris pats arba per kitą asmenį susirašinėja su priešininku, skelbia arba platina bet kokį karišką planą, schemą, piešinį, dokumentą bei jų nuorašus arba šiaip jau žinias apie tokius dalykus, kurie sudaro karišką paslaptį. Už šiuos rūšies nusikaltimus kariai yra baudžiami, atsižvelgiant į kaltės didumą, įvairiomis bausmėmis iki mirties bausmės.

Kiekvienas karys, priimdamas priesaiką, Dievo vardu, be kito ko, iškilmingai yra pasižadėjęs pasižymėti *narsumu*. Geriausia ir patogiausia proga kariams savo narsumui parodyti yra kautynės su priešininku, kuriose dažniausiai yra sprendžiamas net visos Tautos likimas. Tad nenuostabu, kadėl mūsų Karo Baudž. Stat. smarkiai baudžia tuos karius, kurie, užmiršę jų pačių pareikštus priesaikos žodžius, drauge nusidėtų ir atsakingoms krašto gynėjų pareigoms. Pavyzdžiui, karys kautynėse savavališkai palikęs savo vietą, poziciją arba jam pavestą vadovauti kariuomenės vietą, — yra baudžiamas sunkiųjų darbų kalėjimu nuo 4 iki 15 metų, o ypatingais atsitikimais, — net mirties bausme. Karys, atsisakęs pats dalyvauti kautynėse arba raginęs kitus pabėgti, pasiduoti priešininkui, arba kaip kitaip išvengti kautynių, — yra baudžiamas mirties bausme. Tokia pat bausmė yra baudžiami tie asmenys, kurie 1) tyčia skleidžia kitų kareivių tarpe gandus, galinčius sukelti baimės jausmą arba netvarką; 2) pasiduoda nelaisvėn be tinkamo pasipriešinimo; 3) tyčia, asmeniškais sumetimais, sunaikina lauko įtvirtinimus, ginklus ir jų sandėlius arba kitus karui vesti reikalingus pabūklus.

Draudžiama kautynėse paimtą karo grobį panaudoti savo reikalams; su juo reikia pasielgti, kaip su valstybės turtu. Už šiuos rūšies nusikaltimus karo įstatymai baudžia įvairiomis bausmėmis, bet aukščiausia bausmė — sunkiųjų darbų kalėjimu iki 5 metų.

Kaip žinome, garbingas yra krašto gynėjų — karių darbas, ypač, karo aplinkybėse, bet užtat ir atsakomybė, kaip matome, yra didelė. Tuo metu kai vieni dėl savo pasiryžimų, pasižymėjimų, pasiaukojimų tampa Tautos didvyriais, o jų krūtinės puošia įvairūs reikšmingi garbės ženklai, — kita rūšis karių — apsilaidėliai, valstybės išdavikai, niekšai, bailiai, ištižėliai, — žiaurais įstatymo gali būti be pasigailėjimo nubausti, o jų darbai bus per amžius prakeikti!..

(Galas).

Br. P-lis.

Judoma grandinė vietoj amfibijos ratų.

Vokiečiai užpatentavo naują išradimą amfibijos tipo lėktuvams. Šio išradimo svarbumas glūdi tame, kad šiems lėktuvams prie plūdžių, vietoje ratų, bus pritaisoma judoma grandinė — vikšras (kaip pas tankus). Ši dalyką išrado Rudolf Sedler.

„ORO KARALIAI“.

(Iš puskarininkių - lakūnų mokyklos gyvenimo).

Jei kas kurią dieną popiet ar anksti iš ryto užėitų aerodromą, tas pastebėtų ten nepaprastą judėjimą. Juodos ir rudos mašinos nenustodamos vis kyla viena po kitos, apskrenda vis tą patį ratą dešinėn aplink aerodromą ir vėl tupia toje pačioje vietoje, iš kur pakilo. O jei kam būtų laimės arčiau prie mašinų priėti, tas pastebėtų būrelį, rodos, paprastų kareivių. Kai tik viena mašina tupia ir artėja prie būrelio, tuoj vienas jų užsideda pašalmį, akinius ir bėgte pribėga prie jos, tuo tarpu kai kitas, sėdintis pirmutinėje lėktuvo sėdynėje, išlipa ir užleidžia jam savo vietą. Visa tai kartojasi kasdieną, iš ryto ir iš vakaro. Rodos, nuobodu net žiūrėti...

Bet kas taip mano, labai klysta. Tasai kareivių būrelis - puskarininkių - lakūnų mokyklos mokiniai; tos mašinos — jų kasdieninė duona! Ir, kas svarbiausia — jiems nė kiek nuobodu. Kiekvienas pakilimas ir nutūpimas, rodos, pagal tam tikrą šabloną, jiems atneša naujų išpūdžių ir juos daug ko pamoko. Juk kiekvienas iš tų jaunųjų vyrų turi atlikti iki 120 tokių skridimų, kol gauna pats savarankiškai skristi.

Puskarininkių - lakūnų mokykla savo skraidymus pradėjo gegužės mėnesį. Dabar jau didesnė pusė mokinių skrenda savarankiškai — be instruktoriaus. Pirmas savarankus skridimas — svarbiausias, kilniausias ir išpūdingiausias momentas kiekvieno lakūno gyvenime.

Pirmas savarankus nutūpimas veikia visada gerai pasiseka. „Per pirmąjį savarankų skridimą mašina tupia pati“, sako tokiais atvejais senieji lakūnai ir reikšmingai šypsosi... Po pirmojo skridimo instruktorius tuoj duoda ženklą kilti antrą, trečią kartą... O čia, antrajam skridime, jau viskas kitaip. Ir mašina kažkodėl netaip jau klausosi vairo, ir nutūpimas vyksta su „ožiais“ ir „kenėnuomis“. Dažniausiai, tupiant mašina per aukštai išlyginama, ir tada ji, netekusi greičio, iš 2—3 metrų aukštumos „nuparašiotuoja“ žemėn. Po tokio nutūpimo visada tenka taisyti važiuoklę ar keisti uodegos vamzdis. Jei mokinys

lygina per žemai, kas jau daug rečiau pasitaiko, mašina propeleriu užkliūva žemę, nemandagiai užplėšia uodegą ir rezultate gaunasi gražus „kopfštandas“, o kartais, jei tūpimo greitis kiek didesnis, pasitaiko ir „kapotas“ — mašina visai apsiverčia ratais aukštyne. Bet visi tie mokinių ir mašinų gimnastiški „pratimai“ nėra tokie pavojingi, kaip atrodo. Pavojingiausias iš visų yra „kapotas“ — labai staigiai įvykstant, gali užsidegti benzino bakas. Bet to pas mus dar neatsitikdavo.

Kai toks „oro karalius“ pirmą kartą savarankiškai išskrenda, jam puikiausiai tinka šis titulas. Visų žemėjų pasilikusiųjų akys įtemptai seka kiekvieną jo žingsnį ore, o visos mašinos, tą „oro piratą“ pastebėjusios, bėga nuo jo kuo toliausiai, užleisdamos jam laisvą kelią oro erdvėje. Mokinys tada, tikriausia to žodžio prasme, sudaro tikro „oro valdovo“ išpūdį, nors jo mašina gal ne visai prisilaiko tos nuomonės... Visi, pirmoj eilėj, aišku, pats instruktorius, tuo momentu pergyvena tą patį, ką ir tasai karalius, o kartais net ir daugiau. Baisiausias akimirksnis, kai mašina viršų Aleksoto griovio ar ties Nemunu patenka į kokių „zaveruchų“ kampą. Aiškiai matyti, kaip ji, galingųjų oro srovių nukreipiama nuo horizontalės. Bet kartais ir mokinys pats tokių „zaveruchų“ sukelia, jei susijaudinęs per daug dirba vairais — „pumpuoja“ lyg per savo pirmąjį skridimą su instruktorium.

Kai mokinys, ar, geriau sakant, mašina laimingai nutupia, visi atbunda, lyg po kokio sunkaus sapno, o pats mokinys šluosto sau nuo veido prakaitą ir „šaltai“ laukia naujų instruktoriaus įsakymų.

Gal po 3—4 savaitių puskarininkių - lakūnų mokyklos mokiniai jau atliks išleidžiamuosius egzaminus savo „Anbukais“ (Anbo V) ir „Kartuvėmis“ (Albatros B2), ir po to jau gaus valdyti sunkesnio, pereinamojo tipo mašinų.

Gal jau po metų ar pusantų pamatysime tuos dabartinius „geltonsnapius“ viliojamomis mūsų karo lakūnų uniformomis drąsiai valdančius galingus „Ansaldo“ ir „Fiatukus“ ir stebinančius visus savo aukštuoju pilotu ir skraidymo meniu.

M. Aro.

Sukonstruavo sportinį lėktuvą.

Šiaulių apskr. Mažaičių dvare, V. Tomkevičius sukonstruavo sportinį lėktuvą — „Avionette“. Motoras firmos „Blackburne“, kurio pajėgumas iki 24 a. j. Pats lėktuvas monoplanas, vienvietis. Lėktuvas jau pastatytas, o pats konstruktorius mokosi Lietuvos Aero Klube skraidyti, ir jau skraido savarankiškai. V. Tomkevičius pirmasis Lietuvoje konstruktorius iš civilių tarpo.

Aleksote stato planerį.

Kaune, Aleksote, du piliečiai, L. A. K. narys Gysas ir p. Denisenka bendrom jėgomis stato planerį. Pats planeris yra „Zoellig“ tipo, o paskirtas mokymosi tikslams. Abu statytojai naudoja vietinę medžiagą. Iki šiol viskas kainuoja 350 litų. Visa statyba bus pabaigta dar už kokių 20 dienų. Pačios svarbiausios dalys jau padarytos.

Tarptautinės sportinių lėktuvų lenktynės aplink Europą.

Rugpj. mėn. 14 d. prasidėjo tarptautinės sportinių lėktuvų lenktynės aplink Europą (Europa—Rundflug). Starto vieta Berlynas. Iš mūsų aviatorių pasižiūrėti lenktynių išvyko pulk. lt. inž. A. Gustaitis.

Tarptautinis planerizmo konkursas.

Liepos mėn. prasidėjo tarptautinis planerizmo konkursas. Šie konkursiniai skraidymai idomūs tuo, kad dalyvauja daug naujos konstrukcijos sklandytuvų. Planeriams pakelti nuo žemės pastatytas specialus lėktuvas „OBS“, kuris bus kartu naudojamas ir meteorologijos tikslams. Užregistruota 82 sklandytuvai. Šiais metais vidutinis sparno ilgis 16,3 m., pernai 16,1 m., o užpurnai 15,1 m.

Planeris autogiro principu.

Anglai dabar stato planerį su vėjo malūno sparnais. Jie pirmi šį išradimą nuo lėktuvo „Autogiro“ pritaiko planeriams. Idomu bus, kokių rezultatų duos šios konstrukcijos planeris.

Skautystės įvertinimas.

Praeitų metų keliuose „Kario“ numeriuose teko paaikškinti skautystės esmę, uždavinius ir darbo metodus. Sužinojome, kad skautystė yra auklėjimosi organizacija ir kad ji stengiasi išugdyti visai subrendusias asmenybes savo kraštui, Tėvynei Lietuvai, ir, bendrai, solidarius žmonijos narius.

Skautų organizacijos esmė ir uždaviniai, matyti, buvo tokie artimi jaunimo sielai, kad ši organizacija, palyginus, per trumpą laiką įleido savo gajas šaknis į visų pasaulio tautų ir valstybių jaunimą ir ten ėmė bujoti. Skautų yra visuose žemynuose ir salose, visame mūsų žemės rutulyje. Todėl ne juokais skautų kūrėjas gen. B. Powel'is, pats būdamas geras piešėjas, vaizduoja žemės rutulį, apsuptą linksmų skautų grandies.

Skautystės idėjomis ir metodais susidomėjo žymūs valstybių vyrai, mokslininkai, pedagogai, kariai, dvasininkai, visuomenininkai ir kiti. Visi stojo ir tebestoja į skautų eiles ir jiems vadovauja. Daugelio valstybių galvos globoja skautus ir yra jų šefai. Tai labai reikšminga. Tas faktas parodo, kad organizacija yra visuomenei naudinga ir kad ji yra valstybinės reikšmės. Tuo tikslu daugelio kultūringų valstybių vyriausybės yra išleidusios skautų globos įstatymus, kuriais apsaugojama organizacijos vienybė, veikimo metodai, ženklai, uniformos ir k. Skautams teikiami palengvinimai stovyklaujant, keliaujant ar kitą kuri skautiškos praktikos darbą atliekant. Tokius įstatymus yra išleidusios Anglijos, Jungt. Amerikos Valstybių, Vengrijos ir k. valstybių vyriausybės. Žinoma, tuose kraštuose skautystė yra suklestėjusi į milžiniškai galingas organizacijas. Ten skautai organizuoti eina į visuomenę su savo patarnavimais, pavyzdžiais darbais, o visuomenė, iš antros pusės, remia skautų veikimą, statydama jiems namus, užėigų būklus keliaujantiems, teikdami pašalpas stovyklaujantiems. Yra nuolatinis abipusis bendradarbiavimas. Prie aukštųjų mokyklų, pav. prie Kolumbijos universiteto Amerikoje, yra nuolatiniai skautystės korespondencijos kursai.

Skautystė atlieka gražią misiją ir tarptautinėje dirvoje. Skautai — tarptautinė organizacija. Viso pasaulio skautai — broliai. Vienas svarbesniųjų jų auklėjimosi uždavinių yra tarptautinis bendradarbiavimas ir nuoširdi tolerancija kitų tautų atžvilgiu. Per skautų organizaciją visų kraštų jaunimas artėja, bičiuliuojasi. Todėl skautų organizacijos klestėjimui svarbios reikšmės teikia ir Tautų Sąjunga. Tautų Sąjunga dažnai kreipiasi į atskirų valstybių vyriausybes, prašydama sudaryti kiek galima geresnių sąlygų organizacijai augti ir klestėti. Į skautų vadų tarptautinius suvažiavimus Tautų Sąjunga visuomet siunčia savo atstovą, kuris visuomet čia pareiškia Tautų Sąjungos linkėjimus konferencijai, nušviečia jos viltis tarptautinio sugyvenimo ir pastovesnės taikos idėjos ugdymo atžvilgiu ir aktyviai dalyvauja konferencijos

darbuose. Iš tikrųjų, šitokiose vadų konferencijose, ypač tarptautinio pobūdžio stovyklose, viso pasaulio skautai bičiuliuojasi ir artėja. Tokiu būdu, per skautus einama į tarptautinių santykių gerinimą.

Reikia pasakyti, kad B. Powell'io sukurtą auklėjimosi sistemą rūpinasi ir mokslo žmonės, pedagogai. Pasižiūrėję į anglų, prancūzų, šveicarijos, vokiečių ir kitų tautų literatūros lobynus, rasime žymių pedagogų parašytų skautystės klausimais vertingų studijų. Apie skautystės esmę, metodus yra kalbama ir tarptautinėse pedagoginėse konferencijose, kaip pav., Tarptautiniame Dorinio Auklėjimo Kongrese ir kt.

Visa tai turint galvoje, kyla klausimas: kaip vertinama skautystė mūsų krašte?

Pažvelkime kiek į praeitį: Lietuvoje pirmieji skautai įsikūrė 1918 m. Vilniuje. Kadangi pirmoji skiltis susidėjo iš 12 asmenų, tai ji pasivadino: „Dvylikos Lietuvių skautijos apaštalu skiltis“. Vėliau skautai ėmė kurtis Kaune, Panevėžy, Šiauliuose, Marijampolėje ir k. Skautų skaičius kas metai auga, kokybė didėja. Didžioji skautų dalis yra vidurinių ir aukštesniųjų mokyklų moksleiviai. Dalis yra ir ne moksleivių, bet įvairių amatninkų ir šiaip laisvų profesijų žmonių. Paskutiniu metu kaimo ir miesto pradžios mokyklose sparčiai ėmė plėstis jaunųjų skautų šaka — vilkiukai ir paukštytės. Skautystė ima daugiau ir daugiau domėtis mokytojai. Labai dažnai mokytojų konferencijose yra skaitomi referatai apie skautystės metodus ir jų pritaikymą mūsų mokyklai. Tuo būdu skautystės klausimas ir pas mus jau rimtai svarstomas, kaip svarbus pedagoginis klausimas, į skautystę jau žiūrima, kaip į pedagoginę sistemą.

Organizacijos tvirtėjimui ir augimui didelis ramstis yra toji moralinė ir materialinė parama iš vyriausybės pusės, kurią suteikė paskelbdama „Lietuvos Skautų Sąjungos Įstatymą“. Lietuvos Skautų Sąjungos Įstatymas:

- yra Lietuvos skautų organizacijos pagrindinė juridinė bazė,
- apsaugo uniformą, ženklus bei vėliavas ir suteikia Lietuvos Skautų Sąjungai skautystės metodų vartojimo monopolinę teisę Lietuvoje,
- nustato organizacijos santykius su valstybės organais.

Taigi, organizacija gavo plačią R. Baden Powell'io skautystės sistemos metodų, uniformos ir kitų išviršinių požymių vartojimo monopolinę teisę. Ta teisė garantuoja organizacijos vienybės išlaikymą ir sudaro sąlygas jai plėstis.

Tokiu būdu, išleidus „Lietuvos Skautų Sąjungos Įstatymą“, Sąjunga išimama iš Vidaus Reikalų Ministerijos žinios ir tam tikru santykiavimu surišama su Švietimo Ministerija.

Dabartiniu metu Lietuvos skautų Garbės Šefu yra J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas

Planerizmo mokyklos atidarymas.

Š. m. rugpiūčio mėn. 15 d. 4 val. po pietų buvo iškilmingai atidaryta planerizmo mokykla.

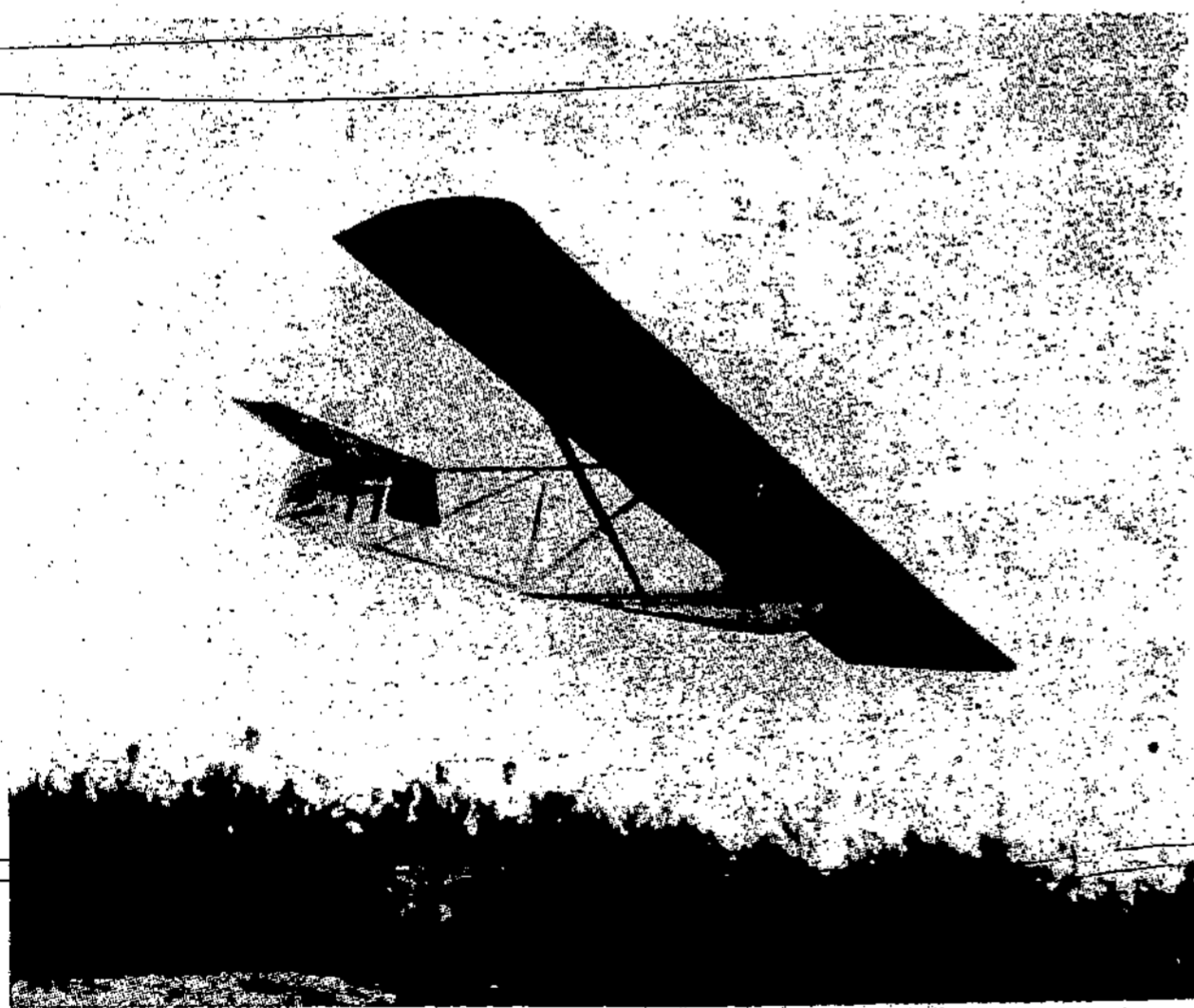
Pati šventė — mokyklos atidarymas ir A. T. M. aviacijos būrelio pastatyto planerio „TI“ pašventinimas sutraukė daug žmonių kaip iš Kauno, taip ir iš apylinkės. Atidarymo vieta — Pažaislio smiltynas. Patį planerį žmonių minia žiūri, čiupinėja, stebisi nematytu daiktu.

Bet štai jau 4 val. Planeris nešamas į kalną. Čia jau susirinę visi aukštesnieji svečiai. Jų tarpe kan. J. Tumas, daug aviacijos karininkų ir kitų žmonių. Pradedama planerio pašventinimas. Kan. J. Tumas savo gražioje kalboje nupasakojo senovės žmonių troškimus pakilti į saulę, planetas, skraidyti, kaip paukštis. Paliečia dabartį ir šios dienos šventę.

Pasakęs gražią ir turiningą kalbą, kan. Tumas pašventino planerį.

Toliau eina sveikinimų kalbos. Liet. Aero klubo vardu sveikino aviacijos mjr. Pyragius, džiaugdamašis šios dienos švente, palinkėjo viso gero ateityje. Aviacijos karininkų vardu sveikino aviacijos pulk. leit. Narakas.

Paskutinioji, bet, deja, įdomiausioji programos dalis — skridimas. Skrido jaun. leit. Heidrikis — skridimo mok. instruktorius. Komanda: į ten bėgte — paleiskit — ir planeris jau ore. Perskrido apačioje esantį pušų miškelį ir nutūpė. Antrą startą — vėl ta

Planeriu sklendžia av. jaun. ltn. Heidrikis Pažaislio smiltynuose, per atidarymo iškilmes. Šulco foto.

Smetona — jau nuo seniai artimas skautų bičiulis ir rėmėjas.

Baigdamas noriu pacituoti garsaus anglų valstybės vyro lordo Rozber'io žodžius, kuriais, įvertindamas tautos skautinimą, sako:

„Jei man reikėtų nustatyti aukščiausią idealą mano Tėvynei, tai išreikščiau pageidavimą, kad visi vyrai būtų išėję skautų eiles arba būtų išauklėti pagal jų teoriją. Tokia tauta būtų žmonijos papuošalas ir reikėtų tokią jėgą, kurios pasaulis dar nėra matęs“.

K. P.

pati komanda, ir vėl planeris ore. Bet šį kartą skridimas tolesnis. Publika ploja. Dabar gauna skristi ir būsimeji lakūnai — skraidymo grupės nariai: Oškinis, Rozenbergas ir Paknys. Ore išsilaikė: j. leit. Heidrikas I-mą skridimą — 29 sekundes, II-rą — 31 sek., Oškinis — 13 sek., Rozenbergas — 12 sek., Paknys — 8 sek.

Gražiai prasidėjo ir praėjo planerizmo mok. atidarymas. Jauniesiems mūsų planeristams viso gero ateityj!

J. Steikūnas.

Vilkaviškis. Nors baigiamuosius egzaminus išlaikėme jau daug anksčiau, bet atestatus gavome dar tik dabar. Mat, daugelis buvo išvažinėję į kaimus, tai ir nesiskubino atsiimti. Atsiėmę pamatėme turį ir kariško rengimo pažymius — net labai gerus. Džiaugiamės, nes matome, kad kariško parengimo instruktoriai tinkamai mūsų vargą įvertino.

Abiturientas.

Švėkšna, (Tauragės apskr.). Vietos šaulių būrys suorganizavo šaulių ugniagesių komandą, kuri paskutiniu metu ėmė gana dideliais šuoliais stiprėti.

J. Rom.

Šeštakai, (Marijampolės apskr.). Rugpiūčio 7 d. čia buvo vietos š. rajono kaunamaisiais šoviniais šaudymas. Šaudymuos dalyvavo 4 šaulių būriai; sąlygas atliko 46,6% šaulių.

Kl. Rymantas.

Hidroplanu 745 klm. per valandą. Visur plačiai pasklido žinia, kad italų kariuomenės leitenantas Neri laimėjo naują pasaulinį hidroplano greitumo rekordą, nuskrėdęs per valandą 745 kilometrus. Hidroplanas, kuriuo skrido leiten. Neri, turi variklių po 1000 arklio jėgų kiekvienas. Vienas variklis pritaisytas priešaky, o antras užpakaly. Lakūno kabina yra vidury tarp variklių. Kad nebūtų jai taip karšta, įtaisyti tam tikri ventilatoriai. Be to, lakūnas užsivelka tam tikrais asbesto rūbais, kurie jį saugo nuo karščio.

Šokinėjantis tankas. Kariškų pratimų lauke prie Linden New Jersey valst. inž. Walter Christie demonstravo amerikiečių kariuomenės atstovams jo išrastą šokinėjantį tanką. Tankas persoka per važiuojantį automobilį. Bendrai, šokinėjantis tankas gali šokti 2½ metrų aukštumon ir 10 metrų tolumon. Jo greitumas ligi 170 klm. per valandą.

Reichswehro manevrai prie Lenkijos sienos. Šių metų rudenį Fraunfurto prie Oderio apylinkėse, netoli Lenkijos sienos, bus dideli vokiečių kariuomenės manevrai.

Šie manevrai išymūs tuo, kad juose pirmą kartą viešai dalyvaus įvairios civilės kariško parengimo organizacijos, k. a. priešaviacinio apsigynimo sąjunga, priešdujinio apsigynimo s-ga ir pan. Reichswehro ministerija planuoja kuo didžiausią civilių gyventojų dalyvavimą manevruose. Kariuomenei ir įvairioms kariško parengimo organizacijoms transportuoti į manevrų vietą reichswehro ministerija paskelbė automobilių savininkams, kad jie už gerą atlyginimą patiektų tam reikalui savo sunkiuosius bei lengvuosius automobilius.

Amerikos generalinio štabo viršininkas atvyksta į Lenkiją. Lenkų telegramų agentūros pranešimu, rugsėjo mėn. pirmomis dienomis į Lenkiją atvyks Amerikos Jungt. Valstybių generalinio štabo viršininkas gen. Mac Arthur. Jis užtruks Lekijoje 5 dienas ir aplankys kariško rengimo įstaigas.

Prancūzai pas lenkus. Šį mėnesį į Lenkiją buvo atvykusi Paryžiaus aukštosios karo inžinerijos mokyklos studentų ekskursija. Ekskursantai lankėsi Gdynėj, Varšuvoj, Lvovė, Krokuvoj ir A. Silezijoje. Ostrovo Mazovecko „podchoronžų“ mokyklai ekskursantai įteikė garbės kordą.

Vokiečiai dar rengiasi statyti brangų kreiserį. Nežiūrint į siaučiantį ekonominį krizį ir savo 5 milijonus bedarbių, vokiečiai vėl rengiasi statyti brangų, modernią, greitą kreiserį. Jis bus 10.000 tonų vandens talpumo. Jis bus pavadintas „Braunschweig“ vardu. 1932—3 metų valstybės biudžete bus numatytos pirmosios sumos šiai statybai.

Kiekvienas gali būti Vilniaus Geležinio Fondo nariu.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Pereitais metais, kai dar buvo geras vadovas, ltn. J-čius, kuris iš pulko išsikėlė, stygų orkestras gerai gyvavo ir dažnai teko pasiklausti jo koncertų, kurie kiekvieną žavėdavo. Be to, buvo daug maloniau sėdėti pulko kine, kada per seansus grieždavo stygų orkestras. Dabar, nesant kam vadovauti, be to, kai kuriems šio orkestro dalyviams išvykus į atsargą, stygų orkestras beveik žlugo. Tenka apgailestauti, kad neatsiranda kas šiam orkestrui vadovautų. O žmonių, mokančių griežti stygų instrumentais ir norinčių, pulke atsirastų labai daug. Todėl nereiktų leisti stygų orkestrui žlugti ir, kad be reikalo negulėtų nenaudojami instrumentai.

Vytenietis.

Gaižiūnų poligonas.

Po smarkaus ir įtempto darbo pėstininkų padaliniai praejo grandies, skyriaus ir būrio veiksmus. Dabartiniu metu ruošama programa kuopoms ir aukštesniems padaliniams. Manevrų vykdymas eina visai sklandžiai, nes visi vykdytojai, iš anksto gavę uždavinį, išrekognoskuoja poziciją, smulkiai susipažįsta su vykdymo tvarka, paruošdami sau darbų schemą. Be to, patys kareiviai, nekreipdami dėmesio į blogą orą, visus manevrų darbus atlieka su noru ir viskuo labai domisi. Buvo atlikta keletas nakties veiksmų, pav.: būrio išėties ribos ažiūrimas puolimui, žvalgyba ir kt.

Rugpjūčio 13 d. visi 5 p. p. kareiviai buvo supažindinti su tankais. Pademonstravo kaip ši galinga ginklų priemonė nugalė didžiules kliūtis ir be to, dar buvo atliktas taktiškas pratimas. Šiame pratime parodė kaip tankai padeda pėstininkams prieiti prie priekinių linijų be didelių nuostolių ir kaip ardo vielių kliūtis, padarydami spragas pulti.

Artillerija smarkiai ruošiasi didiesiems manevrams, kurie prasidės rugpjūčio 23 d.

Rugpjūčio 13 d. buvo prizinis puskarininkių šaudymas. Geriausiai sąlygas atliko Vytauto Didžioji kuopa. Siek tiek pasitaisius orui, visų ūpas smarkiai pakilo.

Linkutis.

Mirė.

1. Liepos mėn. 2 d., būdamas Gaižiūnų poligone, prigėrė Neryje atskiros artillerijos grupės eilinis Donatas Vietrinis, kilęs iš Zarasų apskr., Imbrado val., Zintriškių km. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

2. Liepos mėn. 5 d. Dr. J. Basanavičiaus karo ligoninėje plaučių džiova mirė atskiros artillerijos grupės jaun. kareivis Marcijonas Rudys, kilęs iš Kretingos apskr., Salantų val., Klausgalių km. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

3. Liepos mėn. 8 d. Dr. J. Basanavičiaus karo ligoninėje plaučių tuberkuliozu ir inkstų uždegimu mirė 9 pėst. L. K. Vytenio p. eilinis Petras Sabalys, kilęs iš Marijampolės apskr., Veiverių val., Skriaudžių km. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

4. Liepos mėn. 13 d. besimaudydamas Nemune ties Žalioju tiltu prigėrė aviacijos jaun. kareivis Jonas Dagys, kilęs iš Rokiškio apskr., Juodupės val., Gintotų km. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

5. Liepos mėn. 18 d. mirė 5 pėst. D. L. K. Kėstučio pulko jaun. kareivis Jonas Guzas, kilęs iš Rokiškio apskr., Juodupės val., Lauciūnų km. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

6. Liepos mėn. 22 d. Alytaus apskrities ligoninėje žarnų užsisukimu mirė 9 pėst. L. K. Vytenio p. eilinis Juozas Karčiauskas, kilęs iš Alytaus apskr., Seirijų val., Akuočių km. Velionis palaidotas Alytaus parapijos kapinėse.

7. Liepos mėn. 26 d. Nemune, ties Petrašiūnais, prigėrė pionierių bataliono jaun. kareivis Kristiamas Kurtas Karalius, kilęs iš Klaipėdos apskr., Priekulės val., Pleškučių km. Velionis palaidotas Kauno evangelikų kapinėse.

8. Liepos m. 30 d. Nemune prigėrė 2 ulonų L. D. K. Birutės pulko eilinis Fricas Henrikas Montvilas, kilęs iš Klaipėdos apskr., Budelkiemų val., Dumpių km. Velionis palaidotas Alytaus parapijos kapinėse.

9. Rugpjūčio mėn. 2 d. Nevėžy besimaudydamas prigėrė 4 pėst. L. K. Mindaugo p. jaun. kareivis Juozas Kuodys, kilęs iš Ukmergės apskr., Deltuvos val., Užubalių km. Velionis palaidotas Ukmergės parapijos kapinėse.

Pionierių batalionas.

Liepos mėnesio 18 dieną mokoma kuopa, atvykusi vasaros stovyklon sujudo, sukruto. Papuošusi rajoną, stvėrėsi praktiškų darbų. Pirmučiausia atliko fortifikacijos pratimus, susijusius su strategija. Reikėjo įrengti atsparos punktą, priešui jau esant Alytuje. Mokomiečiai parodė ne tik energijos, bet ir noro dirbti. Tai labiausiai pasireiškė nakties (VIII. 4 — 5 d.) pratinuose.

Po fortifikacijos, atliko maskavimo pratimus. Kareiviai susipažino su visais maskavimo būdais. Rugpjūčio 10 d. buvo baigtų darbų išsiaiškinimas ir patvarosios fortifikacijos (blindažų, slėptuvių ir t. t.) apžiūrėjimai.

Rugpjūčio 11 — 13 d. buvo sprogdinimai. Išpūdingiausi buvo lauko fugasai (žemės) ir akmensvaidis (žemės ir akmens toli nulėkdavo). Darbuose dalyvavo ir kar.-aspirantai.

A. Šaulys.

Pionierių bat. stovykla.

Kariuomenės teismo kronika.

— 1919 m. spalio 30 d. iš etapo skirst. punkto į II-ą at-sargos batalioną buvo nusiųstas naujokas Malskis Andrius. Tačiau jis į šią kariuomenės dalį tarnauti nenuvyko, bet, norėdamas visiškai tos tarnybos išvengti, pasislėpė ir taip prapraslapstė ligi 1931 m. spalio 20 d., kada atvykęs į Slavikų v. savivaldybę vidaus paso išgauti buvo sulaikytas. Teismas pripažino jį kaltu pabėgus iš kariuomenės karo metu ir š. m. liepos 27 d. paskyrė 4 metus sunkaus kalėjimo, bet šią bausmę jam, kaip menko išsilavinimo žmogui, sumažino ligi 3 metų to pat kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

— Liepos 30 d. teismo sesija Šiauliuose.

1 pėst. divizijos štabo grandinis Sakutis Martynas 1922 m. buvo išleistas 14 dienų atostogoms. Po atostogų Sakutis į dalį negrižo, bet, norėdamas karo tarnybos išvengti, slapstėsi ligi 1932 m. gegužės 11 d. Už šį jo nusikaltimą teismas paskyrė 4 metus sunkaus kalėjimo, bet šią bausmę jam, kaip kilusiam iš Klaipėdos krašto žmogui ir tarnavusiam savanoriu tais laikais, kada dar Klaipėdos kraštas nebuvo Lietuvos teritorijos dalis, sušvelmino ligi 1 metų 6 mėn. sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

8 p. pulko naujokas Vasilevičius Pranas 1931 m. vasario 1 d. iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi to pat mėnesio 15 d., kada Žeimelio policijos buvo sulaikytas ir pasodintas į valsčiaus daboklę. Bet jis tos pačios dienos naktį iš daboklės pabėgo ir tik 1931 m. kovo 27 d. buvo sugautas Šiauliuose. Vasilevičius nubaustas 3 metais 6 mėn. sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu. Be to, jis turės sumokėti valstybės išdui pražudytų pabėgimo metu valdiškų daiktų vertę — 311 litų 3 cent.

8 p. pulko naujokas Biliardas Juozas 1932 m. gegužės 29 d. iš savo dalies savališkai pasišalino ir išbuvo pasišalinęs

ligi 1932 m. birželio 28 d., kada policijos buvo sugautas ir varu gražintas į dalį. Už tokį pasišalinimą Biliartas nubaustas 3 mėnesiais daboklės.

— Naujokas Fuksas Aizikas buvo priimtas į kariuomenę ir 1921 m. kovo 17 d. turėjo atvykti į Tauragės komendantūrą. Bet jis tą dieną į komendantūrą neatvyko, bet norėdamas visiškai karo tarnybos išvengti, slapstėsi ligi 1932 m. gegužės 19 d. Teismas š. m. rugpiūčio 5 d. pripažino Fuksą kaltu karo metu iš kariuomenės pabėgus ir nubaudė jį ketveriais metais sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

— Tą pačią dieną buvo sprendžiama laikomo karo kalėjime „akrobato“ eilinio Kaminsko Stasio byla. Kaminskas pripažintas kaltu: kad: 1) būdamas nubaustas stovėti viena valandą su šautuvu, jis stovėti atsisakė ir neklausė pakartotinio savo viršininko įsakymo tą pabaudą atlikti; 2) gavęs antrą kartą savo viršininko, viršilos Petruičio, įsakymą atlikti skirtą bausmę, jis tyčia to įsakymo neklausė. 3) tuo pat metu (š. m. gegužės 1 d.) jis, norėdamas ižeisti einantį tarnybos pareigas savo viršininką viršilą P., iškoliojo jį negražiais žodžiais ir baustiniais pravardžiavimais. Už šiuos nusikaltimus Kaminskas nubaustas 2 metais 6 mėnesiais sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu. Be to, sudėdamas šią bausmę su 2 artilerijos pulko teismo 1932 m. kovo 31 d. sprendimu skirtą bausmę nubaudė jį 2 metais 9 mėnesiais sunkaus kalėjimo su tu pat teisių ir kario vardo atėmimu.

— Buv. 11 p. pulko eilinis Fuksas Elijus (nuteistojo rugpiūčio 5 d. sprendimu Fukso Aiziko brolio) 1923 m. sausio 26 d. (karo metu) iš savo dalies pabėgo ir, vengdamas karo tarnybos, slapstėsi ligi š. m. gegužės 18 d., kada policijos buvo su laikytas ir pasodintas į kalėjimą. Š. m. rugpiūčio 9 d. Fuksas Elijus nubaustas 5 metais sunkaus kalėjimo su teisių ir kario vardo atėmimu.

Sporto kronika

14 naujų Lietuvos rekordų. Rugpiūčio 13–14 d. d. Klaipėdoje buvo Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės, kuriose dalyvavo per 100 Kauno ir Klaipėdos sportininkų. Per pirmenybes laimėta 14 naujų Lietuvos rekordų. Daugiausia laimėta įvairiuose mėtymuose.

Dviračių lenktynės Kaunas — Klaipėda. Rugpiūčio 28 d. (rugsėjo 4 d.) Lietuvos sporto lygos dviračių komitetas numato surengti dviračių lenktynes Kaunas — Klaipėda, iš viso apie 260 km. distan. Startas bus Kaune, prie igulos bažnyčios, ir finišas ties Klaipėda. Kiekvienas dviratininkas, kuris visą kelią nuvažiuos neilgiau, kaip per 16 valandų, gaus dovaną.

Lenktynėse dalyvaus visi geriausi Lietuvos dviratininkai. Iš viso dalyvių bus per 20.

Olimpiada baigėsi. Rugpiūčio 14 d. pasibaigė dešimtoji pasaulinė olimpiada Los Anžese. Olimpiados nugalėtoju yra Amerikos Jungt. Valstybės.

Po olimpiados žaidimų dauguma dalyvavusių valstybių sportininkų yra pakviesta rungtis įvairiuose Amerikos miestuose.

Pabaltijo futbolo turnyras. Rugpiūčio pabaigoj Rygoj bus Pabaltijo futbolo turnyras tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Praeitais metais turnyro nugalėtoju (kuris buvo Taline), buvo Estija.

Mūsų rinktinė jau sudaryta iš Kauno ir Kybartų žaidėjų, kurie smarkiai ruošiasi nebetolimoms rungtynėms.

Tuo pat metu (rugpiūčio 28 d.) Rygoj taip pat bus Pabaltijo šaudymo pirmenybės, į kurias važiuoja Kauno ir kt. miestų geriausi šauliai.

Prieš kaikurį laiką buvo Lietuvos šaudymo pirmenybės, kuriose dalyvavo keliolika geriausių šaulių iš įvairių apskričių, pirmą prizą laimėjo p. Buchas — iš 30 šūvių pateikęs 21, antrą — ats. plk. Petrauskas, gavęs 20 taškų ir trečias prizas teko p. Janušauskui — 18 tšk.

Futbolo pirmenybės. Rungtynės dėl Lietuvos pirmenybių po mažos pertraukos tęsiamos toliau. Rugpiūčio 14 d. Š. Š. Kovas žaidė Kybartuose prieš šaulių „Sveikata“ ir rungtynės netikėtai pralaimėjo 1:2. Rugpiūčio 15 d. Kaune žaidė Makabi — LGSF. Aukštu rezultatu — 5:0 — rungtynės laimėjo LGSF.

Didelė sporto šventė Jonavoje. Rugpiūčio mėn. 7 d. Jonavoje buvo Kauno šaulių rinktinės keliolikos šaulių būrių sporto šventė, kurioje dalyvavo apie 50 sportininkų ir nemaža svečių iš apylinkės.

Po pamaldų Jonavos igulos viršininkas ir sporto šventės komisijos pirmininkas mjr. Kazlauskas priėmė sportininkų parodą ir pasakė atitinkamą kalbą. Paskui buvo pačios rungtynės. Sporto programoje buvo 100 mtr., 400 m. ir estafetinis 4×100 mtr. bėgimas, šokimas į tolumą ir aukštumą, disko, ieties bei granatų mėtymas, rutulio stūmimas, 5 kilom. patrulių žygis, sakalų gimnastika ir kt. Per pamaldas ir sporto aikštėje griežė 9 pėst. pulko dūdų orkestras.

Po rungtynių sporto komis. pirmininkas įteikė dovanas sportininkams, laimėjusiems pirmąsias ir antrąsias vietas, o rinktinės vado padėjėjas tarnybos vardu visiems sportininkams padėkojo.

Tokia šventė, galima sakyti, pirmą sykį buvo Jonavoje, todėl ir nemaža buvo susirinkę pasižiūrėti jonaviečių ir apylinkės svečių.

V. p. V—kas.

Rajoninė šaulių sporto šventė Seredžiuje. Šaulių s-gos vadovybė nutarė šiemet suruošti Kauno rinktinėj sporto šventes: Kaune, Garliavoje, Jonavoje ir Seredžiuje. Tokios sporto šventės Jonavoje, Garliavoje ir Seredžiuje jau buvo, o Kaune, bus kitą savaitę.

Seredžiaus rajoninėje šaulių sporto šventėj, kuri buvo rugpiūčio 14 d., dalyvavo Veliuonos, Seredžiaus, Vilkijos, Padauguvos, Raudondvario ir Butkiškės šaulių būriai. Dalyvavo iš viso per 35 šaulių sportininkų ir moterų sportininkų.

Programa pradėdama 100 metrų bėgimu. Pirmu atbėga A. Stanionis, antru Jul. Velička. 400 metrų pirmas prabėga Jul. Velička, antras Pr. Ramonas (abu Veliuonos šaul. būr.). Šokime į tolį pirmą vietą laimėjo Jul. Velička. Aukščiausiai iššoko Kirtiklis — 5 m. Granatas geriausiai mėtė Kirtiklis ir Stanionis. 5 km. patrulių žygy pirmas atėjo Račkaitis, antras Girnius.

Moterų 100 mtr. bėgimą pirmoji laimėjo P. Cvirkienė, antroji R. Gvildytė. Toliausiai nušoko irgi P. Cvirkienė. Kitose sporto šakose moterys nedalyvavo.

Jonas Valėna.

Jūs Šaulių gyvenime

Tauragė. Vietos šaulių dabar didžiausias rūpestis yra rinktinės namų statyba, kurie kasdien vis aukščiau ir aukščiau kyla į viršų. Jau baigiama mūryti trečias ir paskutinis aukštas. Jų įrengimas bus baigtas kitais metais. Ši naudinga darba visuomenė gausiai remia pinigais ir kitu būdu. Iš visuomenės aukų surinkta jau 29.000 litų. Vietos plytinės paaukojo per 22.000 plytų. Tikimasi, kad ir toliau visuomenė rems kaip ir iki šiol, nes surinktų aukų neužteks. Namai kainuos apie 200.000 litų. Be to, ir patys būriai stengiasi padėti ir apsidėjo tam tikru mokesčiu. Atskiri šauliai suvežė žvyrą. Žodžiu, parama jaučiama iš visų pusių.

Dabar visose būriuose eina paruošiamieji šaudymai. Kai kurie būriai nori sudaryti gaisrininkų komandas.

Liūdas Šapas.

— Tauragės būrio futbolo komanda „Šaulys“ šiemet pasirodė labai sustiprėjusi. Ji pralaimėjo tik klaipėdiškiams KSS; kitus visus žaidimus laimėjo. Šią komandą rengiasi konkuruoti kitų būrių futbolo komandos ir jau šiam žygiui ruošiasi.

— Tauragėje statomuose šaulių namuose, be kitų šaulių įstaigų, numatoma patalpa ir sportininkams.

— Smarkiai ruošiasi Tauragės rinktinės šauliai ir sporto šventei. Eilėje būrių dabar rengiamos sporto šventės.

— Šią vasarą Tauragės apskr. įsisteigė ir dar mano įsisteigti daug naujų šaulių būrių. Nauji būriai organizuojasi iš senų šaulių, pritraukdami daug jaunų vyrų, iki šiol dar nebuvo šaulių eilėse.

J. Rom.

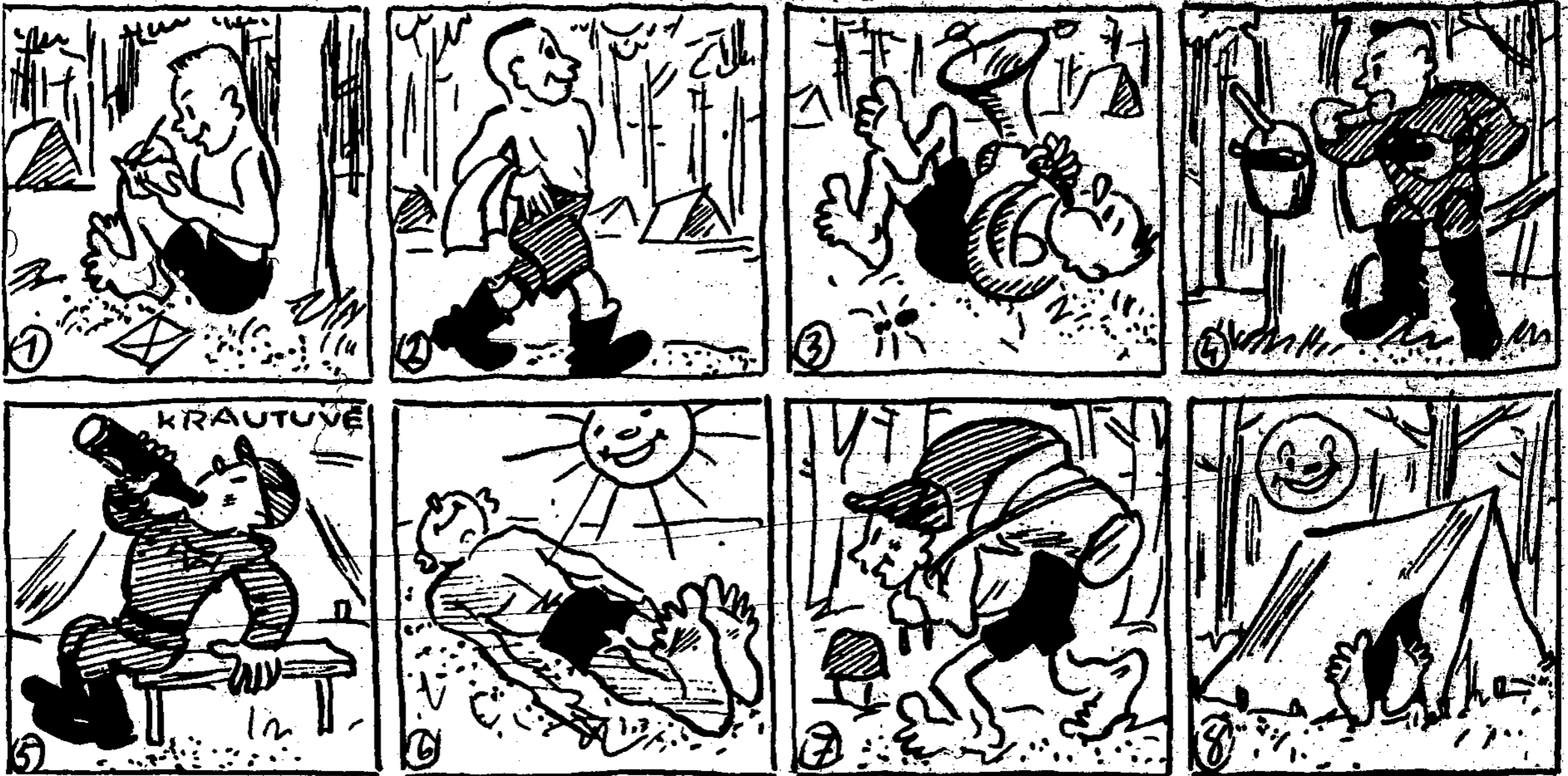
Kazlų Rūda (Marijampolės apskr.) Trečias kaunamaisiais šoviniais pratimas buvo geras. Rugpiūčio 7 d. šio pratimo žiūrėti atvyko L. Š. S-gos štabo atstovas mjr. Karasa.

Stebėtina, kad kiti šauliai tą dieną turėjo nužygiuoti 46 km ir sugebėjo sąlygas atlikti. Tame laimingųjų skaičiuje buvo pats būrio vadas š. A. Kazlauskas, išmušdamas 12, 12, 6 ir jo sesutė š. Elziutė — 11, 11, 4 (kelionės nuovargis sutrukdė trečią gerą pataikymą).

Šaudymo nugalėtoju nebuvo, nes visa eilė šaulių ir š. E. Griniutė išmušė po 30 taškų. Bendrai, sąlygas atliko 61,8% šaulių. Reikia spėti, kad šio rajono 12 Antanavo š. būrys, kuris tą pratimą 21 rugpiūčio atliks Marijampolėj drauge su šio rajono šauliais, duos dar geresnių rezultatų.

SEKMADIENIS POLIGONE

Karikatūros J. Martinaičio, žodžiai Misinginio Mamonėlio.

Poligono pušynėlius
Jau aplankė Mamonėlis,
Nors ir šventė pasitaikė,
Bet visi ten triūsė, veikė:

1. Štai Šližys iš poligono
Rašo laišką savo Onai —
Jo naujiena paskutinė,
Kad jau jis laipsny grandinio.
2. Padėjėjas jo Maceina
Maudytis į Nėrį eina,
Mėgsta jis plaukimo sportą
Daug labiau už saldų tortą.

3. O Bemolis su trambonu
Bando griežt aukštuoju tonu,
Ivairiai jis pučia gama,
Bet vis gauna toną žemą.

4. Pagyvenęs tyram ore,
Kožnas valgyti daug nori,
Iš kažinkur nematytas
Atsiranda apetitas.
5. Kai skilvys nejaučia bado,
Užsinori limonado,
Štai, pavyzdžiui, nors ir Šlėga —
Ar gi jau nepuikiai bėga!

6. Guli, va, brangusis Krūmas,
Krūmui pilnas malonumas,
Nes saulutės vitaminai
Puikiai gydo ir gaivina.

7. O bernėlis Petras Šlikas
Rūpinasi baravykais,
Tempia grybą tartum jautį,
Ak, tai sekasi grybauti.
8. Devyniomis kožnas guli,
Nesvajoja prieš mėnulį,
— Nes bematant bus trimitas,
Prasidės vėl darbas kitas.

Kareiviuko Raulo Rūko nuotykių !

1. — Viso gero, Marijona,
Reik man grįžt į poligoną,
O subatos vakarėly
Pas tave atbėgsiu vėliai!
— Tik, Rauluti, kitą syk
Sau leidimą paprašyk!
2. Kam čia Raului tas leidimas,
Tegul jį naujokai imtas,
Turi jis leidimą gera —
Moka šliaužt tartum per karą,
O pavojus kai arti,
Šliaužia Raulas kaip katė!
3. Palei pačią palapinę
Jis užšoko ant grandinio,
Išsigando Raulas Rūkas,
Šiaip ir taip nabagas sukas...
— Kur leidimas? Kur buvai?
Stot po šautuvu gyvai!
4. Taip ramu. Stovykla knarkia:
Kenčia Raulas bausmė smarkia,
Šautuvas jam tirbdo ranka,
Taip iš lėto laikas slenka,
Lūdna jaknose, širdy...
Marijona, ar girdi?

Kas daroma Lenkijoje fizinio lavinimo srityje.

Fizinio lavinimo reikalu Lenkijoje rūpinamasi ne nuo didžiojo karo pabaigos, kaip daugelyje kitų valstybių. Jau praėjo amžiaus pabaigoje vadinamoji tautos edukacinė (auklėjimo) komisija buvo išleisti įstatymai, pagal kuriuos turėjo būti fiziškai lavinami mokyklų vaikai. Tai buvo pirmas oficialus tų laikų valdžios žingsnis rūpintis jaunimo fiziškąją kultūrą.

Atgijusios Lenkijos vyriausybė pirmąją vietą vėl susirūpino šiuo reikalu ir tuo labiau, kai didysis karas parodė, kiek svarbi ir didelė fizinio stiprumo reikšmė kaip krašto gynimo reikalu taip ir ramiajame kūrybiname darbe.

1918 m. sausio mėn. tikybių ir švietimo ministerija įsteigė pirmąją referentūrą, paskiau higienos ir fizinio lavinimo mokyklų skyrių. Tais pačiais metais fizinio lavinimo referentūra įsteigiama ir prie sveikatos ministerijos. 1919 m. fizinio lavinimo skyrius įsteigiamas ir karo reikalų ministerijoje. Netrukus atidaromos — centralinė kariška sporto ir gimnastikos mokykla Poznanėje, fizinio lavinimo studija Poznanės ir Jagelonų universitetuose ir, pagaliau, valstybinis fizinio lavinimo institutas Varšuvoje.

Nemažesnę šioje srityje iniciatyvą parodė ir visuomenė, pirmiausia steigdama sporto klubus, kurių prišakyje atsistoja 1919 m. įsteigtas Lenkijos Olimpinių Komitetas ir 1922 m. įsteigta Lenkijos sporto sąjungų sąjunga. Įvairių sporto organizacijų darbuotės koordinavimui reikalingi buvo koki vadovaujanti organai. Tokiais organais buvo: fizinio lavinimo ir kūno kultūros Taryba sveikatos ministerijoje ir vėliau vyriausioji fizinio lavinimo ir kariško parengimo taryba tikybių ir švietimo ministerijoje.

1927 m. sausio 27 d. maršalo Pilsudskio rūpesčiu įsteigiama valstybinė fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdyba ir fizinio lavinimo mokslų taryba.

Valstybinė fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdyba, kurios priešaky stovėjo dipl. pulk. Juljusz Ulrich, dabar dipl. pulkininkas Wladyslaw Kilinski, vadovauja fizinio lavinimo parengimui kaip kariuomenėje, taip ir visoje visuomenėje. Šios įstaigos tikslas plėsti racionalinius lavinimo ir sporto metodus, reiškia kelti plačiųjų masių tarpe sporto pamėgimą ir tirti jo auklėjančią vertę, grūdinant kūną ir būdą.

Keliai, kuriais valdyba šį tikslą siekia, yra įvairūs, priklauso nuo to, ar reikallas turima su kariuomene, visuomene ar klubais ir sporto sąjungomis.

Tas darbas kariuomenės eilėse buvo nustatytas tam tikra „fizinio lavinimo organizacija kariuomenėje“ instrukcija, kurioje buvo išaiškintas tikslas, apibrėžtos kompetencijos ir nurodyti darbo metodai.

Fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdyba kasmet išleidžia „Kariško sporto rungtynių planą“, pagrįstą individualaus sporto grupine ir ištisu padalinių konkurencija. Valdyba taip pat paruošia mokymo programų ir kariškoms mokykloms. Šiuo reikalu greitu laiku turės išėrti „fizinio lavinimo kariuomenėje instrukcija“, kuria bus nustatomi instruktorių techniško darbo dėsniai.

Centralinis fizinio lavinimo institutas — tai aukštoji sporto mokykla Lenkijoje. Čia veikia dvejų metų fizinio lavinimo kursai mokytojams, kurie parengia mokykloms aukštos kvalifikacijos instruktorius, draugijoms ir klubams fizinio lavinimo specialistų vedėjus. Mokoma pagal naujausius metodus. Be šių pagrindinių kursų, institute dar veikia daug ir trumpalaikių kursų.

Visame Lenkijos krašte veikia 15 fizinio lavinimo ratelių, iš kurių vienas jų fizinio lavinimo parengimo ratelis. Juose ruošinama daugybė fizinio lavinimo instruktorių ir vadovų dienų programų vykdytojų. Šie rateliai pasidarė provincijose kaip ir kultūros centrais. Jų dėka visuomenės susidomėjimas fiziniu lavinimu nuolat didėja. Rateljų vedėjai — viršininkai turi didelės įtakos visuomeninių organizacijų darbui, įstatant jas į vėžes, siekiančias paremti valstybės pastangas šioje srityje.

Sporto valstybinio ženklų įvedimas turi tikslo saugoti sportininkus nuo kenksmingo palinkimo tapti kurios nors šakos sporto speciais, žadinti vispusišką harmoningą sporto visuomenės pamėgimą, taip reikalingą kaip piliečio, taip ir kario darbo našumui. Paskui šio ženklų įgijimas paskatina sportuoti ir tokius, kurie savo amžiumi ar sveikata neturi progos bendradarbiauti sporto srityje. Dabar, išigyjant sporto ženklą, kiekvienas, nuolat dėl jo besirungdamas, turės progos dar patikrinti ir kontroliuoti ir savo fizinį pajėgumą.

Taigi, Lenkijos sporto sąjungų sąjunga ir fizinio lavinimo bei kariško parengimo valdyba deda pastangų kuo daugiau paruošti instruktorių; tuo pačiu plėsti fizinę kultūros kėlimą plačiųjų masių tarpe ir įvesti stropią medicinos kontrolę, arba daryt visa, kas tik reikalinga fizinei kultūrai.

Tesioginiais valstybinės fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdybos organais yra apygardų valdybos, esančios prie korpusų vadovybių. Be to, su ja glaudžiai bendradarbiauja vaivadijų ir apskričių arba miestų komitetai. Vaivadijų komitetai yra kontrolės organais, tuo tarpu kai apskričių ir miestų fizinio lavinimo ir kariško parengimo komitetai dirba didelį praktišką darbą.

Tas jų darbas pirmiausia nukreiptas į sporto stadionų, plaukyklų, šaudyklų, gimnastikos salių ir kitų sporto įmonių statybą. Toliau, tie komitetai samdo ar kviečia instruktorius, organizuoja kursus ir stovyklas, ir fizinio lavinimosi bei kariško parengimo tradicines šventes, kurios sutraukia daug abiejų lyčių jaunimo.

Vaikams organizuojami Jordano sodai, kurių iki šiol Lenkijoje yra per 30. Šiuose soduose, ypač neturtingųjų vaikams gauna progos žmoniškai praleisti bent keletą valandų laiko.

Visa tai remia valstybinė fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdyba. Ji duoda lėšų, nurodymų, žmonių specialistų ir t. t. Šios valdybos lėšomis išlaikomi beveik visi ir įvairių sporto šakų Lenkijos sporto klubų užsieniečiai treneriai.

Sporto propagandai valdyba įsteigė „Didžiąją sporto garbės dovaną“, kuri kasmet duodama už didžiausius pasiekimus sporto srityje.

Jos pastangomis plačiai išplėstas ir medicinos teikimo pagalbos organizavimas. Sporto reikalams kiekvienoje apygardos sporto valdyboje yra organizuoti medicinos arba gydymo patariamieji punktai. Šių punktų tikslas dar yra ir suvienodinti mediciniškus sporto srityje tyrimus, taip pat rinkti medžiaga mokslui reikalams.

Valdžia žymiai remia ir spaudą, dirbančią toje pačioje srityje. Visa eilė spaudos leidinių fizinės kultūros reikalais gauna didesnę valdžios pašalpas, palengvintas įvairių sporto rankvedžių ir kitos literatūros leidimas, kurių išleidimu daugiausia rūpinasi kariškasis mokslų - leidinių institutas.

Sporto srityje daug padeda ir užsienių reikalų ministerija. Beveik išimtinai jos lėšomis siunčiamos visokios reprezentacinės sporto komandos į užsienį.

Konkretūs fizinio lavinimo srityje Lenkijoje pasiekti rezultatai šie:

Nuo valstybinės fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdybos įsteigimo iki praėjusių metų pabaigos sporto ugdymui ji išėjo 36 mil. zlotų arba 40 mil. 320 tūkst. litų. Be to, įvairių komitetų biudžetais tam pačiam tikslui buvo išleista apie 12 mil. zlotų. Per tą visą laiką paruošta fizinio lavinimo instruktorių: centralinėje kariškoje sporto ir gimnastikos mokykloje — 2.000, universitetų fizinio lavinimo studijose — 1.500 ir naujai įsteigtame centraliniame fizinio lavinimo institute apie 500 instruktorių.

Atskirų ratelių fizinio lavinimo kursuose, kur buvo praeinama įvairios sporto šakos: sporto žaidimai, plaukimas, lengvoji atletika, boksas, futbolas, šaudymas, fechtavimas, čiuožimas ir t. t. Tik vienais 1929 — 1930 m. perėjo daugiau kaip 8000 dalyvių. Per visą tų ratelių gyvavimo laiką jie išmokė daugiau kaip 25.000 žemesniųjų instruktorių ir sporto vadovų.

Vasaros stovyklose stovyklavo apie 30.000 jaunuolių.

Sporto medicinos tyrimo punktai kasmet perleidžia ištirdami apie 8000 sportininkų. Fizinio lavinimo valdybos ir įvairių komitetų pastangomis 1931 m. buvo pastatyta apie 300 boiskų, 200 lengvosios atletikos stadionų — bėgyklų, 200 teniso aikštelių, 15 plaukyklų, 10 uostų, 50 gimnastikos salių ir t. t.

Nors ir dedamos didelės pastangos fizinės kultūros srityje, tačiau lenkams iki savo kaimynų — Vokiečių, Čekoslovakų, Vengrų toli gražu. Tai pasisako neslėpdami ir jie patys.

K. R.

Tikriausias būdas išlaikyti gražius,

baltus dantis

ir kartu pašalinti nešvarų spalvos dantų apsitraukimą yra toks: išspauskite ant sauso Chlorodont šepetėlio (specialus šepetėlis su dantų nupiovimu) reikalingą kiekį Chlorodont dantų pastos ir šveiskite dantis iš visų pusių, vedžiodami šepetėlį dantimis taip pat auk tyn ir žemyn, paskui padėkite šepetėlį į vandenį, o burną gerai išplaukite Chlorodont burnai išplauti vandeniu. Rezultatas Jus nustebins. Išnyks spalvotas dantų aptraukimas ir paliks maloni savijauta. Reikalaukite tik Chlorodont dantų pastos. Tuba Lit. 150 ir Lit. 250.

Nauji leidiniai.

Zarasų kraštas 1 nr. Tuo vardu pasirodė naujas lietuviškos minties savaitraštis. Jis ketina, kiek galint, tenkinti kultūrinius Šiaurės Rytų Lietuvos (Rokiškio, Utenos ir Zarasų apskr.) reikalus.

Prenumerata ligi metų galo — 2 lt., atskiro nr. kaina — 20 ct. Adr.: Zarasai, Vytauto g. 8 nr.

Talka, 7 nr. Lietuvos kooperatyvų tarybos organas.

Medicina 7 nr.

Benediktas Rutkauskas. Nuodėmės. Novelių rinkinys. Išleido „Sakalo“ bendrovė. 1932 m. Kaunas, 120 pusl. Viršelį piešė Kučas.

Rutkauskas yra vienas iš jaunųjų mūsų rašytojų. Nors neseniai jis pradėjo rašyti, bet jau gana toli pažengė. Jo novelės pasižymi skaidrumu, jaunumu, nors kartais jau ir kiek pagedusiu. Jis gretina dar tokią nekaltą mūsų kaimą su visu jo naivumu („Išvežtas kraitis“), jaunos moters asmeny, su miestu, kurio atstovas yra buvęs kaimo piemu, o dabar arba jau studentai arba mokslus baigę. Tai jam pavyksta, bet kažin kodėl tie visi miesto „paukščiai“ yra jau gesterėję žmonės, menkos moralės, jie tik taikosi „rūtelių pasiskinti“.

Savotišką vaizdą sudaro Rutkausko knygoje pasakos. Tai alegoriški kūrinių, kuriuose autorius pasisako savo nuomonę apie vieną ar kitą kurį dalyką. Tik gal tu pasakų stilius labai senas. Bendrai, Rutkauskas stilių turi lengvą ir patraukiantį, ir jeigu jis ras savo kūrybai gilesnių temų, tai sušilauksime geru dalyku.

J. Saiga.

Brolių Tomdyku Pirmoji meilė romanai. Ryga, „Tilų“ bendrovės leidinys, 1932. 123 pusl. Kaina 2 lit.

Gana nuobodi ir neįdomi šio romano tema. Rusų - japonų karo metu (1904 — 1905 m.) Aikokiškių kaimo pasitūrintis ūkininkaitis Ambrozijus Užauckas pamilo kaimyno sklypininko dukterį Verutę. Per 123 puslapius pasakojama apie visokias kaimo gyvenimo atmainas. Romanas baigėsi Verutės nusivylimu. Ambrozijus surado sau turtingesnę žmoną. Verutė ištekėjo už sklypininko Gužučio, 5 mažų vaikų tėvo. Jis prisiekęs Verutei, jog „mudu gyvensime tik kaip brolis su seseria“.

Kalba negyva, persaldi. Štai pavyzdys: — „jos galvutė buvo įsmegusi minkštame pūku priegalvy ir aplink angelišką veidelį žėrėjo auksiniai plaukeliai, kurie buvo užgulę jos baltą kaklą ir pečius. Gi krūtinė kilnojosi ramiai, ramiai, kaip gėstančių žarijų aistra, ar svaiginantis gėlių kvapas, užburto vakaro sapne“.

Bet „Tilų“ bendrovė pasirūpino duoti romanui viliojančią viršelį su daug kalbančia antrašte — „1000 litų premija“. Pasirodo, kad ši bendrovė pasirūpinti pritraukti prie savo knygų skaitytojus tokiu būdu: kas pirks vienos serijos leidinius, tas dalyvaus loterijoje, galės laimėti vieną iš 16 premijų (iš viso 1300 lit.). Tai puiku mūsų sunkiais laikais. Deja, gyvenime jau buvo pavyzdžių, kai paskelbę premijų loterijas leidėjai turėjo susipažinti su krimin. policija ir teismais, nes apgavo prenumeratorius. „Tilų“ bendrovė nevisai aiški žmonė. Adresas — Kauno pašto dėžutė, o paskutiniame viršelio puslapyje, nors ir mažutėmis raidėmis, pažymėta: „Tilų B-vė Rygoje“.

Patarsime šių leidinių neprenumeruoti. Turime pakankamai savo lietuviškų, daug geresnių leidinių. Neverta išmesti pinigų užsienių gamybai, kurios vertė abejotina.

O mūsų gerb. knygyninkams reikėtų rimtai pagalvoti apie tai, kaip greičiau užkirsti kelią šioms gudriai sugalvotoms „serijoms“. Štai jau paruoštų spaudai Tilų romanų pavadinimai: 1) Milijonų vaitojimai, 2) Panerių Žibutė, 3) Paskutinis meilės prisiminimas, 4) Dvieju širdžių tragedija, 5) Vienos meilės daina, 6) Žmogus be laimės.

Mūsų knygos blogai eina. Tikriau sakant, blogai platinašios. Knygininkai galėtų pasimokyti iš Tilų, kurie pristato savo prenumeratoriams knygas į namus per agentus arba paštu (žinoma, apdėtu mokesčiu).

Ks. A.

Redakcijos atsakymai.

J. Kemežai. Už „Kario“ 12 nr. įdėta korespondencija Tamstai nusiųsti „Kario“ nr. nr. nuo š. m. pradžios iki rugpiūčio 1 d.

P. Billūniui. Jeigu mobilizacija nelietė, tai galėtumėte gauti savanorių kūrėjų medalį. Kadangi stojote savanoriu į Kauno karo komendantūrą, tai tenai ir galėtumėte gauti dokumentus, kada įstojote kariuomenėn. Kreipkitės tenai.

Klaidų atitaisymas.

Per korektūros klaidą mano straipsny 33 „Kario“ Nr. „Mokykimės sklandyti!“ buvo atspausdinta „sklandymų instruktorius buv. av. leitenantas G. Heidrikis“. Teisingai turi būti „sklandymų instruktorius bus av. leit. G. Heidrikis. Be to, av. būrelio pirmininkas prašė pranešti, kad, be visų straipsny paminėtų technikos mokyklos mokinių, prie planerio statybos dar ypač prisidėjo mokiniai — Paknys ir Remeris.

A. Aro.

— „Kario“ 33 nr. sporto kronikoj vietoj buvusių rungtynių tarp LFLS ir auto rinktinės turi būti parašyta tarp LFLS ir technikos rinktinės.

— „Kario“ 30 nr. 597 psl. įdėta nuotrauka „Mokytojų skautų stovykla Kleboniškių miške. Prie stovyklos stalo“ yra ne virš. J. Balčiūno, bet mokytojo J. Šibailos.

Galvosūkių 32 nr. sprendimas.

I. Kardas. Gardas. Vardas. II Ieva. Pieva. Dievas. III. Karas. Maras. Caras

Gerai išsprendė šie asmens: 1) L. Briedis (VŠ); 2) j. s. p. St. Daunys (av.); 3) St. Ignota (Trk.); 4) j. p. J. Mičėnas (2 p. p.); 5) P. Kleiza (A.); 6) Vl. Mižeikis (Sk.); 7) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.); 8) v. p. V. Kazlauskas (4 p. p.); 9) j. p. Žigunis (8 p. p.); 10) J. Č. (Šaukėnai); 11) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 12) A. Garmus (Kmp.); 13) Tūlas Matas (8 p. p.); 14) v. p. St. Mickevičius (5 p. p.); 15) V. p. Diglys (7 p. p.); 16) B. Augustinavičius (V.).

Šiame rate antrą vietą laimėjo 2 artilerijos pulko vyr. pusk. A. Kelmelis ir gauna knygą H. Senkevičiaus „Ugnimi ir kalaviju“ I ir II tomas, III vietą laimėjo: 8 pėst. K. K. Vaidoto pulko Tūlas Matas ir 4 pėst. L. K. Mindaugo pulko vyr. pusk. M. Antaniškis. Pirmasis gauna: Jono Aleksos „Lietuvių tautos likimo klausimu“ I tomą ir antrasis — Petro Babicko „Vakar“ ir Robert Boucard „Anglų špionažo slapybės“.

Galvosūkis 34 nr.

(Vert. 2 tšk.)

I

1) ● — — — ● — — —	1) Ginklas.
2) — ● — — ● — —	2) Lietuvos miestelis.
3) — ● ● ● — — — —	3) Draugija.
4) ● ● — — — — —	4) Tautos vadas.
5) — ● ● ● — — — ● ●	5) Šaltųjų kraštų paukštėlis.
6) ● ● — — — — — —	6) Ginklas.
7) ● ● — — ●	7) Susisiekimo priežastis.
8) ● — —	8) Blogas įprotis.
9) ● ● — ● ● —	9) Margas.
10) — — — — — — ● ●	10) Lietuvos kunigaikštis.
11) — ● — ● —	11) Paukštis.
12) — ● — — — — —	12) Apylinkė.
13) — — — — — ● —	13) Pavyzdys.
14) — ● ● ● — —	14) Upė.
15) ● — — — —	15) Moters vardas.

Vietai brūkšnelių ir taškų pastatyti raidės. Iš raidžių, stovinčių taškų vietoje, susidarys vienas kariškas posakis.

II

Šarada.

Esu aš žvalgas ir visiems naudingas,
Manimi visad gali pasitikėt;
Šaknies dvi raidės brauk — ir reikalingas
Kartais būsiu tau prie apavo pridėt.

Bet jei tik dar vieną raidę pakeisi,
Aš tapsiu dokumentu svarbiu labai;
Šiam „t“ pristatęs, ritmingai eisi —
Tas žodis reikš, kaip elgtis sutartinai.

Priebalsę vieną dabar man išmeski —
Pamatysi tai, kas randasi lauke;
Paskui raidelę man širdin itėrėki,
Ir atspėsi baisią mašiną kare.

P. Juodgudis.